

TKK. TUP. TKA

LOI

JOULUNUMBER

NR. 3

1938

Sisu: RELV ÜHES, RAAMAT TEISES KÄES — E. KERA / ISALE —
A. HELBE / MÖTTEID KADUVUSEST — H. TARI / KANNA-
TAJA — L. MICHELSON / KOMMERTSKOOI LENDSALGA TEGEVUSEST
1918. A. — A. TANNIA / KUI LINNAS JUHTUB ÄPARDUSI — E. VASE-
MÄGI / TORMILÜÜRA — A. HELBE / NII UNUSTATAKSE NEMAD —
E. KERA / UUTEL RADADEL — A. HELBE / MÕNDA HÕIMKEELEST —
L. MALKOV / „TORMILINDU“ PÄÄSTMAS — K. SILLA / TUJUDE KIL-
LAST — E. VASEMÄGI / PANGAS — V. RUUS / MEIE SÕBER RAKS —
L. PEHK / ELUS ON ILUSAID KÄÄNUKOHTI... — L. SIMON / KARU-
JAHIL — H. VIJARD / HAIGE SALME JÕULUÕHTU — L. NUGIN / SÕIT
LAAGRISSE — H. VIJARD / KOOLIELUST / RISTSÕNAMÕISTATUS / MALE.

KÄÄRILÕIKED L. KRUSMAA'LT. KAAS E. KERA'LT.

I L O L I

TARTU KOMMERTSKOOLI, III PROGÜMNAASIUMI, KAUBANDUS- JA
ÄRINDUSKESKKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI.

Ilmub 6 numbrit õppeaastas.

IX aastakäik

5 4428

Detsember 1938

Nr. 3 (49)

Relv ühes, raamat teises käes.

Selline oli hüüdlause raamatu-aastal, mis toimus meie raamatu 400 aasta juubeli puhul.

Relv on meie kodumaa, meie vabaduse, meie puutumatus e kaitsja, meie iseseisvuse säilitaja. Kuid ilma raamatuta, laiemas mõttes teaduseta, pole relvalgi täit jõudu, puudub löögivõime.

Meie ilukirjanduslikes, eriti just ajaloolisi perioode või sündmusi käsitlevais raamatuis (Eduard Hubel-Metsanurga „Ümera jõel“, August Mälgu „Surnud majad“, „Läänemere isandad“, Enn Kippel'i „Suure nutu ajal“, Albert Kivikas'e „Nimed marmortahvli!“ jne.) on ju nii palju väärtusi, mis kasvatab ja tugevdab meie moraali — eriti just meis, kasvavas noorsoos, meis, kes oleme tulevased isamaakaitsjad, tema vabaduse ja sõltumatus e säilitajad.

Moraali — võimsat, patrioodilist moraali võib nimetada isegi paremaks võitlusrelvaks kui sõjariistu, nagu ilmnes nii väga mitmeid kordi meie suures, kangelaslikus heitluses — Vabadussõjas, kus vaenlased, olles suures ülekaalus nii relvade kui ka inimjõu poolest, kuid nõrga moraaliga, olid sunnitud alla andma meie võib-olla isegi poole vähemale, aga kõrge moraaliga võitlejatele.

Ent ülevat, kasvatavat moraali, nagu eespool juba nimetatud, saame raamatust, nii ilukirjanduslikest kui ka teaduslikest.

Raamatu tähtsust on selgitanud mitmed kuulsad mehed juba vanast ajast alates. Nii väljendas Kreeka ajaloolane Diodorus Siculus:

„Kes küll oleks vääriline kiidukõne pidamiseks kirjutuskunstile? Sest kirja kaudu jääb surnuist mälestus elavate juurde ja ainult selle kaasabil saavad mõtteid vahetada eemalolijad. Üksnes kiri säilitab tarkade meeste väärtuslikke mõtteid ja jumalate väljendusi, filosoofia ning kõik teised teadused ja kannab neid edasi sajandist sajandisse tulevaste põlvete kasuks. Meie peame kirja tunnistama õilsa, vaimse elu allikaks, nagu on seda meie füüsilisele elule loodus.“

Sellest hoolimata ei tunne kõik üheväärselt huvi raamatute vastu. On inimesi, kes peavad raamatut tähtsusetu esemeks, teised aga näevad raamatute lugemises ja ostmises oma eluülesannet. Neid nimetatakse raamatuseõpradeks — bibliofiilideks.

Ühed hindavad ainult raamatu sisu, tähelepanu mitte pöörates raamatu välimusele, kuna teised hindavad ainult selle välimust, kuulsat päritolu või võtavad seda kogumisesemena.

Esimesi nimetame lugejaiks, vahest ka raamatutuhnijaiks ehk raamatukoideks. Oleme neid harjunud karikatuuridel nägema kõhnade, pika-habemeliste ja prille kandvate meestena — need on professorid, teadlased, ajaloolased ja teatavat liiki kirjanikud. Neile vaadatakse tihti muiates ja ebaintelligentsemad irvitavadki nende üle. Ometi on nad eeskujuks teistele, neile, kes usuvad ja on isegi veendunud, et raamat pole muud kui aegaviitev rämps. Ja neid viimaseid on küllaltki. Osa keskgeneratsiooni kuuluvast inimmassist harrastab küll lugemist, kuid tarvitab siis lugemismaterjaliks madalaväärtuslikku, kõlblusvastast, moraali hävitavat väliskirjandust — põnevaid kriminaal- või mitmesuguseid tunge kõditavaid, nilbeid ööelu kujutavaid teoseid.

Noorsugu! Saa aru selle alaväärtusliku kirjandusliigi halbadest omadustest ja hoidu selliseist teoseist.

Nii nagu hea raamat on su parim sõber, võib halb raamat saada su kõige kurjemaks vaenlaseks.

Pea meeles, et praegusaja kultuur rajaneb raamatul. Sellepärast — loe raamatuid, kuid ainult valitud raamatuid ja iga noor — iga õpilane, asuta enesele isiklik raamatukogu! Kui oled isegi väikese, kuid korraliku ja välimuseelt nägusa raamatukogu omanik, tõuseb sinu enesetunne, sinu elukorterisse hoovab kultuuri hõngu ja sul on hea sõber sinu vabade silmapilkude veetmiseks.

Sellepärast tee kihutustööd raamatute lugemiseks ja juhata oma sõpru ja sugulasi heade raamatute juurde! Tee kihutustööd raamatute ostmiseks!

Enn Kera.

NÜÜDISAJA KIRJANIKKE.

August Gailit.

Albert Kivikas.

Peet Vallak.

Isale.

*Selle laulu, Isa, pühendan ma Sulle,
Sa mu avitaja elu hädaoru-tööl,
Kes Sa ikka juhatajaks olid mulle
Igal raskel endaheitlusega ööl.*

*Kõhklesin ja seisin kahe mõtte vallas,
Naersin kõigele ja tahtsin eemalduda Sust.
Ent siis nägin kaugelt kaunist kodukallast.
Ja mu hingelt hajus äkki öine tusk.*

*Keset rasket elu mõttetuse rada
Andsid käe ja õrnalt juhatasid mind,
Ning siis hajus kõrvust kähklejate kära
Ja ma koidutunnil leidsin jälle Sind.*

*Selle laulu pühendan ma, Isa, Sulle,
Minu avitaja elu hädaabi-maal.
Kui kord kuulutataks igavikku mulle,
Sinuga siis jälle kuski kokku saan.*

Ants Helbe.

Mõtteid kaduvusest.

Hilisel sügispäeval, kui väljas kolitab tuul ja pillub lakkamatult vihmagaraid aknaruudule, haarab meid vahest kaduviku salapärane hõng. Kogu loodus alistub paratamatusele, meile nähtamatu vastupanuga heitub surma rüppe. Ja vaadeldes looduse viimaseid hingetõmbeid tunneb inimenegi surma kohutavust, salapärasust ja süngust. Surma kardetakse ja vähe tehakse tast juttu, sedagi vaid pealiskaudselt, tungimata surma sisemusse. Kui väljas pladiseb vihmaojasid viimaseile lehejäänuseile akna all kasvaval sirelil ja viljast koristatud põllulagendikule, siis on just õige aeg mõelda kord ka surmale, tungida kord mõttes ka surma olemusse.

Ons tõesti surm nii kohutav? Kas peab ta meid täitma vaid hirmu ja pelgusega? Kas ei leidu tas ainsatki omadust, mis annaks meile vähegi lootust või tooks selgust meie küsimustega lastitud hinge?

Sageli näeme õitsvate noorte elude

hävimist, kuuleme õnnetusjuhtumest, mis nõudnud sadu ja tuhandeid elusid. See täidab meid tõesti hirmuga ja tekib küsimus — millal on minu kord? Kuid lohutust toob teadmine, et elama ei jää meist ükski, ja ometi elu läheb oma rada ja püsimatult, arvestamata mahajääjaid, areneb ikka edasi täiuslikkuse poole.

Surm aga eraldab järsult meid käesoleva olemuse ajajärgust. Mis saab meie vaimust pärast surma ja kas on olemas hauatagust elu, see jäägu erialaliseks küsimuseks, kuigi see küsimus inimkonda alati on kollitanud ja palju voolusid ja asjatuid segadusi põhjustanud. Nagu me ei tea, kuidas olid lood meie hingega enne meie saabumist siia maailma, samuti jäägu too küsimus meie surematu hinge edaspidisest käekäigust esialgu tagaplaanile ja hoolitsemisega enam maise elu õige suuna eest.

Kuigi surm tähendab hävingut, lõplikku hüvastijättu meie harjumuste-

ga, on ometi kasulik mõelda ka temale. Igaüks peaks kordki viibima surma läheduses, siis mõistaks ta ka elus paremini orienteeruda. Inimene, kes on enesel tundnud surma ängistavat kätt, vaadanud silma surmale enesele, saab aru elu väärtusest, tunneb, kui tühised on sageli soovid, mille heaks ohverdatakse paremaid tunde kallist elust. Just surmatunnil lepivad eluaegsed verivaenlased, surma tundmisel saadakse aru, et isiklik viha, võimsad, suured veendumused ja kired on nii tühised ainsa valdava ja püha olemuse — elu — kadumisel. Surma tunnetamisel mõistetakse, kui armas, kui palju võimalusi pakkuv, kui asendamatu on elu. Uppuja haarab ölekõrrest ja seda põhjusel, et ta tunneb kõigi oma meelte, teadvuse ja alateadvusega, kui väärtuslik ja kallid on elu.

Kui sageli ei tundu meile antud olukord väljapääsmatuna, seisame otsustavate sammude ees ja närveerime, kulutame asjata oma energiat. Näiteks tavaline koolieksam. Hoolimata, kas oleme hästi või halvasti ette valmistunud, ikka süda nagu kipuks tõusma kurguauku, sageli kaotamegi enesevalitsemise ja kukume eksamil läbi. Kuid siin, sel otsustaval momendil aitab just mõte surmale meid jääda ikka enesesse. Mis on siis üks eksamikene, kui kujutleme, et seisaksime otsustavalt elu ja surma küsimuse ees! Siis näib see nii väikesena, tähtsusetuna, et võime närveerimiseta minna vastu väikesele tuleproovile ja esineda nii, nagu meie võimed lubavad.

Sageli kuuleme kaebeid purunenud, õnnetuist eludest. Soovitakse elu veel kord alata. „Saaks veel kord kooli minna, küll nüüd oskaks õppida, kui saaks kord veel lapseks, küll siis oskaks oma elu sihti õigesti rajada,“ kuuleme sageli ütlushi vanult inimesilt. Aga kui nooruses kujutleda end vanana, surma piirile lähenevana, siis seaksime ka palju oma

elust teisele alusele ja kaoks hulk askeldusi, mis täitnud seni suure osa meie nii väärtuslikust elust. See, millega keegi oma elu sisustab, oleb igauhe enese vaateist ja sumpaatiaist.

Kui elu sisustatakse vaid tühiste huvidega, tülidega, närveerimisega, millel pole tõesti väärtust, siis ühtlasi tuntakse suurt hirmu läheneva kaduviku saabumise ees.

Mis kasu tookski, kui saaksime elu veel kord alata? Maailma elu põhilised alused ei muutu, arenevad vaid vormis. Kui me ei suuda luua enesele ideaale, mille poole rühkida, siis jääb elu vaid sisutuks aja raiskamiseks, ükskõik, kas elame 20, 50, 100 või 1000 aastat.

Kuigi surm toob nii sageli meile leina, valu ja pisaraid, peame katsuma tedagi mõista ja taibata, et see siiski on parimini korraldatud. Igavesti elamine muudaks elu vaid tüütavaks päevade möödasaatmiseks. Nüüd aga valitseb palavikuline täiendamine, arenemine ja tõe otsimine inimkonna keskel, mis arendab kõrgele meie teadusi, teeb surematuks meie kultuurisaavutused. Meile jääb teadmine, et kui sureme ise, jääb elama meie sugu, sest oma järeltulijaile pärandame kõik oma kehalised kui ka vaimsed hüved. Meie maise olemuse surm lõpetab küll me püüdmised ja ihad, kuid meie vaimusaavutused jäävad. Need püsivad surematuna ja arendatakse edasi meie järeltulijate poolt, siis kui oleme oma kohustused elu vastu täitnud ja rahulikult tagasi vaadates möödunud askeldusile, ütleme hüvasti maailmale.

Ega siis surm, too kohutav ja salapärane, polegi nii karm. Ta vaid virgutab meid, sunnib meid aeg-ajalt järele mõtlema elu üle, sunnib meid otsima parimaid teid ja vahendeid, et saada elult maksimumi ta andeist ja samuti anda elule ja maailmale maksimum oma võimeist.

Harjo Tari.

MURED ON NAGU NÖGESED; NAD KÕRVETAVAD, KUI NEID ÕRNASTI PUUDUTADA, AGA HAKKA NEIST JULGESTI KINNI, ENNÄE, EI OLEGI VALUS . . .

Jaani Kärner.

Kannataja.

Sirutades käsi neidis palvuses;
Hiigeltammed halisesid harduses.
Uue päeva algust näitas taevafoon —
Neitsi pähe ilmus kannatajakroon.

Nõiaks teda peeti oma rahva suus,
Taheti ta valu näha häbipuus.
Nüüd ta palves appi kutsus jumalust,
Et see vähendaks ta piinu, kannatust.

Tammed tasa sahisesid neiule,
Nagu meelitades mure eemale.
Veel kord käsi sirutas ja liikus suu,
Siis jäi kõik nii vaikseks, sahises vaid puu.

Teisel päeval inimesi tuli palju kokku,
Jõhkvalt talle vihatujus süljatigi näkku:
„Risti pooge nõiad, nõiale vaid risti!“
Ja siis süütu neiu häbiposti kisti.

Kuuseoksist pärg tal asetati pähe,
Valust vallale vaid pääsis raske ohe
Manale ta suikus vaikses harduses...
Kodutammed mühisesid tummas kurbuses.

Lehte Michelson.

Enn Kera.

Majad lumes.

Kommertsikooli lentsalga tegevusest 1918. a.

Maailmasõja vaheerahu päeval, 11. novembril 1918. a., astub kokku Eesti Ajutine Valitsus. Valitsuse toeks ja võitluseks maalt lahkuvate Saksa okupatsioonivägedega moodustatakse ülemaaline Eesti Kaitseliit. Esimesed kaitseliidu ridadesse astujad on noored, kooliõpilased, kes täis vaimustust otsustavad kaasa aidata riigi sünnile.

Tartus kõige esimesed kaitseliidu ridadesse astujad on Kommertsikooli õpilased. 12. novembril 1918. a. peetakse Kommertsikooli ruumes koosolek, mille tagajärjel paljud õpilased loövad kaasa kaitseliidu tegevusele. Poiste vaimustus on suur, et kord aastasadade järele saab esiisade vaba vaimu avaldada.

Novembri lõpul eraldatakse üldisest kaitseliidust ja moodustatakse Kommertsikooli Lentsalk, kelle juhiks saab viimase klassi õpilane Evald Mägi. Lentsalgast võtavad osa peagu kõik vanemate klasside õpilased.

Salk asub elama Kommertsikooli majja. Kodust tuakse kaasa õled küljealuse pehmendamiseks ja magadisriided. Ka söögipoolist tuleb kodust kaasa tuua. Koolimajja elama asumine on poiste endi idee: nii püütakse harjuda kasarmueluga ja olla vajaduse korral alati kättesaadaval. Kasarmuelu meeldib poistele hästi, päeval tehakse õppusi ja õhtutel räägitakse sõjajutte, arutatakse edaspidiseid kavatsusi või lauldakse suure vaimustusega isamaalisi laule.

Õppusi korraldatakse Kommertsikooli õuel ja Emajõe kaldal. Poistel puudub sõjanduse eriteadlane. Kuid ka sellest saadakse üle. Ka Treffneri koolipoiste lentsalk kasutab õppusteks Kommertsikooli õue. (Treffneri õpilased olid endile ka moodustanud õpilastest koosneva lentsalga, kes taotles samaseid sihte kui Kommertsikooli lentsalk). Ja Treffneri lentsalga juht lipnik Lõuke võtab

ka Kommertsikooli poiste õppuste korraldamise enda hooleks.

Valusam külg salga tegevusel on relvade puudumine. Esialgselt toovad poisid küll mõningad relvad kodust, mis Saksa okupatsiooni tulekul on peidetud. Kuid neid on vähe ja need vähesedki on kõlvulised ainult õppimiseks ja tegevusharjutuste täitmiseks, kuid mitte kaitserelvaks. Alles 30. novembril saadakse kaitseliidust püssid ja mõningad padrunid. Samal ajal saavad lentsalga liikmed ka kaitseliitlase tunnused, mida tol ajal kanti vasakul käisel.

Juba detsembri algul liiguvad lentsalga liikmed Tartu tänavail, täites patrull- ja vahiteenistust.

Relvade saamisega ja tegelikele ülesannete täitmisele üle minnes tõuseb poiste meeleolu — tuntakse endid juba täismeestena. Ei kohuta poisse ka rindelt saabuvad halvad teated. Poistel on kindel usk oma võimesse ja meie vägede võidusse.

Kord patrulliteenistust täites kohatakse väeliinilt ärajooksjat. Poiste küsimustele, miks mees väeliinilt ära tulnud ja sõbrad maha jätnud, saadakse vastuseks, et vaenlasi on palju ja võitluse jätkamine nendega asjata. Sellane vastus ei meeldi Kommertsikooli poistele ja nad ütlevad, et mees, kes vaenlase arvulise ülekaalu eest ära jookseb, ei väeri eesti sõduri nime. Mingu mees uuesti lahinguväljale ja jätkaku võitlust, küll siis võit meie poole kaldub. Poistel tekib endil ka kavatsus lahinguliinile vaenlase vastu minna, kuid sel momendil polnud selleks aega. Linna valgub järjest rohkem väejooksikuid, peaaegjalikult põhjakorpuslasi, ja ka kohalikud enamlased tõstavad pead — linnas on vaja korda pidada.

Kord pidi poiste käsi ka halvasti käima, kus 12 lentsalga poissi pääses vaevalt surmast.

Juhtum on järgmine.

Raudteejaama läheduses olevate ladude valve on usaldatud Kommertskooli poiste hoolde. 20. detsembril tungivad relvastatud enamlased ootamatult valvet toimetava salga juurde ja püüavad seda hävitada. Poiste energiline tegevus päästab neid küll surmast, kuid laod jäävad enamlaste valdusesse.

21. detsembril, Tartu mahajätmise päeval, taanduvad ka Kommertskooli poisid ühes teiste kaitseliitlastega Põltsamaa suunas. Poisid kogutakse Viljandi, kus neist moodustatakse

Tartu kaitseliidu pataljoni 2. kompanii, kes võitleb pataljoni koosseisus Lõuna-Eesti vabastamisel, näidates üles vaprustegusid.

Paljud poisid langevad isamaa vabastamisel... Nende nimed seisavad praegu Kommertskooli saalis marmortahvlil, tuletades meelde alatiselt nende sangaritegusid.

Praegused Kommertskooli ja selle kooliga ühenduses olevate koolide õpilased, katsuge olla ja saada oma eelkäijate väärilisteks!

A. Tannia.

Õpilaskonna esimees
Martin Annus.

Kui linnas juhtus äpardusi.

Praegusajal, nii arvatakse, ei leidu enam maanurki, kust vanemad inimesed pole linna saanud. Kuid siiski leidub mõni niisugune kolkake, kus talus pole vanaperemees üle viieteistkümne aasta linnas käinud, sest täisealised pojad õiendavad vana eest.

Nii juhtus ka siin. Kuskil talus, mis asus linnast kaugel, elas vanaperemees, kellel oli kolm täiskasvanud poega, kes ta eest kõik nii ilusasti õiendasid, et vana ütles: „Ela ilmas kui pulmas.“ Ent aja jooksul kuulis ta teisi rääkivat linnast nii-

suguseid imeasju, mis panid pere-mehe mõtlema, ja ühel ilusal hommikul astus vana kööki, tegi tähtsa näo, kergitas püksirihma ja sõnas:

„Täämpäe lähen liina!“

Kõik vaatasid ehmunult peremehe iseteadvasse näkku.

„Liina lähen neh! Mes säääl imet?“

„Ah et peremees läheb liina?“ küsis sulane aralt, vaatas altkulmu poegadele ja müksas siis teisele sula-sele laua alt jalaga niisuguse hoobi, et teine ehmunult „messe?“ küsis.

„Mh! Ega, ega sa üksi lähe?“ päris vanem poeg üllatunult.

„Õkva ütsinda. Mes mul teistest. Ega ma katekümnnene põle, olen katekümnnene!“ põrutas peremees vastu rindu ja silitas muheldes habet.

„Sa eksid linnas ära. Seal suured tänavad ja autod, trammid ja igasugust muud värki!“

„Olgu säääl misukesed oodud või tramvaid tahes. Mina lähen liina, ja asi om vask.“

Keegi ei katsunud enam vastu vaielda, sest seda teadis igaüks, et mis vana ütleb, see jääb. Hakkaski käimine ja sagimine, sest peremees läks ju „liina“.

„Sa, isa, mine siis Leenu-tädi poole ka. Ega sul muidu kuhugi minna ole. Jaamast istu pussile, siis saad ilusasti tädi ukse ette. Ütle aga pussipreilile, kus maha tahad minna. Vaata, siin on aadress. Ütle preilile selle tänava nimi ja number, peatus on just tädi ukse ees.“

„Mes pagana puss! Kas liinan siis pussidega sõidetasse!“

„See on omnibus!“

„Ah oonipuss! No mes see om? Mihuke loom? Kas nigu obenegi?“

„Ei ole, see on suur punane auto!“

„Ah oodu?!“ noogutas vana, tegeldes rõivastumisega. Teel õpetas poeg ikka, kuidas linnas käia ja kuhu minna, kuidas pussi minna ja piletit küsida.

„Kas sul ka raha on kaasas?“

„Om!“ kuid vanal oli ainult kümnekrooniseid ja viiaseid. Poeg pöördus jaamast raske südamega kodu poole, et mine tea, mis taat teha võib. Kogu sõidu ajal vaatas peremees hooliga aknast välja ja kus vähegi ilusat

metsa nägi või põldu, hakkas kohe oma vastas istuvale näitsikule külvamise ja metsalõikamise kunsti õpetama. Näitsikule muutus see lõpuks tüütavaks, ta tõusis üles ja läks kuhugi, aga kuhu, seda vana ei teadnud.

Linnas astus vanamees julgelt rongilt maha ja trügis jaamahoone poole.

„Palun läbi tunneli!“ hüüdis konduktor.

„Kos sii tummel om?“ päris taat.

„Seal all, palun, kuhu teisedki lähevad.“

Taat trügis ligemale ja takseeris maa alla minevat käiku päris mehe moodi. Kõndis ümber klaasehitise ja pomises:

„Ah, sihuke om see tummel.“

Viimaks kisti ta inimestega ühes tunnelisse ja lõpuks leidis ta end valgustatud jaamast.

„Kos nii pussi seisava või mes na omma?“ päris vanamees ühelt noor-mehelt, kes seisis ja sõiduplaani „uuris“.

„Minge sellest suurest uksest välja, kust kõik teisedki lähevad. Seal platsil nad seisavadki!“

„Ah soo! Täanna väega!“ ja vana rühkis edasi, imestades, kuidas siin ometi on nii palju inimesi. Jaamast välja jõudnud, „triivis“ ta kohe pusside juurde, ronis sisse, ulatas pussipreilile paberilehe, millele poeg oli kirjutanud Leena-tädi aadressi ja küsis tähtsalt:

„Kas sii oonipuss läheb sinna?“

„Jah, läheb küll.“

„Laske siis käia!“ Vana toppis paberi hooliga taskusse tagasi ja vajus mugavalt polsterdatud pingile. Inimesi tuli ikka rohkem ja rohkem juurde. Viimaks käivitas juht mootori ja sõit algas.

„Palun vesteist senti?“ küsis pussipreili.

„Mes iist?“

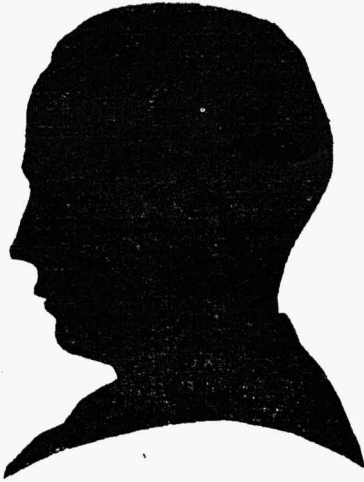
„Ega — noh, sõidu eest!“

„Ah niimoodu!“ peremees võttis rahakoti ja ulatas kümnekroonise.

„Kas teil vähemat raha pole?“

„Ei!“

„Siis pole midagi teha!“ ja ulatas raha taadile tagasi.

Panga president Arnold Seitam.

„Kas ei tahetagi raha vai?“

„Ei taheta jah, seekord saate ilma sõita, kuna mul pole teile tagasi anda.“

„Olgu pääle, ega mul selle vastu kedagi ole ka! Olgu pääle, olgu pääle!“

Kaua aega sõitis vana mööda kivi-seid linnatänavaid, kuni lõpuks preili teatas, et ta võib maha minna. Soovitud koht olevat siin. Roniski siis sõidukist välja ja vaatas kahele poole. Majad ja majad, muud midagi.

„Tia, kohe ma nüüd minema peas? Kas seia majja või seia?“ Küsis siis ühelt möödujalt:

„Kos om maja number kaitsküm-mend seitse?“

„See maja siin!“

„Ah nii, see ommegi kaitsküm-mend seitse.“ Vana läks majja ja hakkas korterinumbreid vaatama.

„Tea, misuke see korten kaits om?“ mõtles vana endamisi. Esimese ukse peal oli küll 1, aga ta tahtis õnne katsuda — koputas õige tugevalt uksele. Natuke ootas, keegi ei avanud. Põrutas uuesti. Nüüd jooksis keegi naine hirmunult uksele ja küsis, mida ta soovib.

„Kas siin om korten kaits!“

„Ei ole, kas te siis ei näe, et ukسل on 1. Ja kell on ka olemas, et helis-

tada, mitte kolkida ja teisi ära eh-matada!“ siristas naine ja lõi ukse kõmatades kinni.

„Või valitsus! Mihukese saksa! Nii pirtsu, mis kole. Kos see kell om? Kae, siin om üits nupp. Ehk ommegi kell!“ vana vajutas nupule. Äkiline tirin aga heidutas taadi nii ära, et ta ruttu teise ukse taha hiivas. Natukese aja pärast ilmus helistamise peale sama naine, kes ennegi oli avanud, ja hakkas heleda häälega sädis-tama: „Mitu korda te inimeste rahu segate? Ise seisate korter kahe ukse all ja teete majarahvale niisugust „transvaali“. See on ju ennekuul-matu häbematus. Mida te endast mõtlete ja...!“

Vana aga ei lasknud enam edasi kõnelda, vaid hakkas ka heleda hää-lega naise kõnet matkima: „Oi sa jesseke! Või korten kaits om korten üte ukse man. Küll om neil liina inemestel hele ial ja palju juttu!“ Naine sulges ukse ja läks tuppa, kuna Leena-tädi suure kisa peale koridori ilmus.

„Heldeke! Juhan! Sina siin! Mis te siin jagelesite!“

„Ptüi! Mes põrgu. Kell ei olevat õkva ollu või mes. Ma es saa õigesti aru, mes tu olli. Üits igavene lärm ja hele ial, aga sõnadest aru es saa.

„Tule aga siis tuppa! Noh, kuidas sina siis ka linna tulid?“

„E'eh! Noh mes seal ikke! Muud-kui enne tulin, jah! Muudkui tulin!“ muheles taat.

„Kuidas sulle siis linnas ka meel-dib?“

„Mes ta nüüd meeldib vai. Siin liinan teil väega palju kära: oodud ja oonipussid. Vaksalin, säääl omma suure tummeli ja plaadmorni. Pea ajab ike edimeselt segi.“

„Jah, aga kui harjunud oled, ei siis saa arugi.“

„Eh, mina küll sellega ei harjuks! Kos sii kära ots. Ega asi tiib esi-moodu müra. Aga kos meil — van-ker läheb nigu naginal, siin koliseb nigu põrgumasin jälle,“ vangutas Juhan pead.

Leena-tädi tõi süüa ja ütles, et peab vähe ära minema.

„Ma tulen kohe tagasi. Istu natukene üksinda, pärast lähen sulle linna näitama!“

„Ei, no, mine, mine, ega mia keela. Eks selle liina näitamisega aiga om!“

Ja nii Leena läkski. Möödus veerand tundi, pool ja lõpuks tund, kuid tädi ei olnud veel tagasi. Vanal hakkas igav.

„Tea, kohe ta nüüd jäänu om?“ mõtles vana endamisi. Varsti ei kannatanud ta seda üksindust ja otsustas „liina“ kaema minna.

„Lähen ja kaen õge esi toda liina, mihuke ta ka välla näeb.“

Varsti oli vana tänaval. Ikka edasi ja edasi, teadmata kuhu. Suured tänavad, palju kära ja sõidukid panid Juhani pea päris huugama.

„Tia, kudas nemad siin liinan om või elava? Sihuke müra ja kära, kõrva om õkva valusa. Küll om hull asi!“

Kõndis veel tükk aega ja märkas siis ehmatusega, et ei oska enam tagasi minna. Järsku tärkas meelde seegi, et toauks jäi lahti, lukustamata. Küsis ühelt ja teiselt möödujalt, aga kui teejuhataja oli läinud, oli ka tee meelest läinud. Pabeririba käes, kõndis ta mööda uulitsaid ja küsis siis ühelt vanemalt härralt:

„Kos sii tänav om, mes mul siin ülevan om? Om ta kaugel vai?“

„Jah, see on üsna kaugel. Peaaegu teisel pool linna!“

„Või heldeke?! Kudas ma sinna saama küll peas? Kas ooduga saas?“

„Saab küll!“

„No mes ses viga, kui ooduga saab.“ ja vana ruttas autode peatuspaigale ning ulatas aadressi juhile.

„Saan mia veel ooduga sõita. E'eh, eh, eh...!“

Juhan vajus mõttesse: ei tea, mida teised teevad kodus, maal? Korruga peatus auto ja juht palus välja astuda. Vana ronis välja ja tahtis kohe uksest sisse minna.

„Palun tasu, mu härra?“

„Mes?“

„Teil on raha sõidu eest maksmata!“

„Ei ole siin ühtigi massu vaja. Mia sõitsi ennegi ilma.“

„See pole võimalik! Palun kroon ja viiskümmend!“

„Mes pagan! Sii om röövimine. Egas hanes ei püvva! Ei massa pelata.“

„Palun tasuge arve ära!“

„Õh! Ptüi! Kos mustlane, tii et minema saad! Või! Mes tes tahate, ennist sõitsin pool liina läbi puhta muidu ja nüüd veidike maad, massa viil piale. Ah soo, ses tema kaeb — maa mats, no nüüd ma viil pügan. Vai sedaviisi!“

„Kuulge, peremees, kui te heaga ei maksa, siis ma õiendan kordnikuga ja...“

„Mes ja...!“

„Ja protokolliga!“

„Mes rutukul? Mia ei pelga rutukuli! Olgu noid või kümme või kaitskümme. Ei ole mio asi!“

Uudishimulisi oli kogunenud ümber, mõned naersid, kuna mõned püüdsid selgeks teha, et autosõidu eest tuleb maksa. Pussi-sõidu eest jäänud tal siis vaid selletõttu tasumata, et tal oli suur raha. Kuid taat vihastus veel enam, et linnasaksad tahavad teda nõõrida.

„Te võtaksite mio talu ka ära, kui saaksite. Oh te...?“

„Istuge siis peale ja läheme politseisse. Näeme siis, kellel õigus on.“

„Lähme!“ oli vihane vana nõus.

Kuid politseis selgus, et juhil oli õigus ja vana pidi kolmekordselt maksma, kuna ta tahtis uuesti Leena ukse alla sõita. Koju jõudnud, oli vana vihane ja Leena üllatunud.

„Kuule, Leena, mia sõidan ära koju. Siin liinan ei saa mia elada. Siin rööviva su paljas.“

„Kuhu siis nii ruttu?“

„Ära lähen, neh! Koju! Maal palju parem!“

Ja vana sõitiski koju tagasi. Kõikide üllatus oli suur, kui vana uksest sisse astus, tähtsa näoga nina nuuskas, püksirihma kergitas, pingile istus ja rääkima hakkas:

„Noh, eluilma mia enam liina ei

lähe. Liinan oma väga hirmus elu. Egat värki tummelid ja rutukulid, oonipussid, oodud ja kui ooduga sõita tahad, siis massa ka viil. Ei eluilman mia enam liina lähe!“

Pojad muhelesid naerda, kui vana Juhan pahaselt kambrisse tüüris. Kui edaspidi keegi linnast juttu tegi, silus vana hajameelselt habet ja lausus:

„Ei mina liina sõita soovita. Sääl om elu väga kipe. Tummelist piab läbi minema ja tänavatel om niuhese nime, et meelen ei saisa. Maa-elu om iks etem!“

Ega enam Juhan linna läinud. Linnauudiseidki ei lugenud ta lehest, vaid ütles, see olevat praht ja lora.

Ellen Vasemägi.

Maimu Nõu.

Naine ämbritega.

Tormilüüra.

*Mu rinnus elab avaruste koha
ja avataeva kaunid muinaslood
Ning tuulekohin, tormilaulu müha
Ja kevadiste kärestike vood.*

*Ma lähen jälle välja tormi hüüun —
Me vahel sõlmitud on vereliit.
Ja Isa istub, käes tal vana viiul,
Ning mängib mulle võimast tormiviit.*

Ants Helbe.

Nii unustatakse nemad.

Läbi ahtakese, neljaruudulise akna väriseb väikesse, viletsalt sisustatud katusekambrisse loojuva päikese viimaseid verivallaseid kilde. Hallunud, längus vastasseinale moodustub nelinurkne oraanžtoonine valguslapp, milles edasi-tagasi õõtsub kõhetu, kooldunud vari.

Madalal, nagiseval voodiserval istub inimene: kõhn, sama küürus kui varigi. Igakord, kui inimene nagu vaikselt muusikarütmis kummardub ettepoole, hääbub vari seinal madalaks, kuivades pisikeseks kui käsn; kui aga ahtad õlad peene, veidi pika kaelaga, mis kannab ebatavaliselt suurt pead, kaldub tahapoole, venib vari seinal pikaks kui vingerdav vagel, ulatudes längus lae nurka, kuhu suur, pikajalgne ämblik on vedanud oma sinakalt läiklevad võrguniidid, ja näib, nagu jääks varjugi kiitsakas kogu sinna laenurka, kammitsetult tugevate köidistega.

Aegapidi vaibub hoog, värisevad veel vaid hõbeniidid vanamehe juukseis; seisma jääb varju igav, veniv käik. Nagu külma vägev värin raputab vanamehe kõhna keha, vari seinal mutub äbarikuks, ebamääraseks... Siis liiguvad ahtakesed, valged huled ja veidi pilutatud suust kostavad madalad, karedalt kärisevad helid, kaikudes sajakordselt vastu ahta aktusekambri längus seintelt, paisudes tugevaks ja surses siis leinaviiside koraalina.

Vanamees raputab taas kuluhalli, värisevat pead, katsub koguda unustusummikust mälestuspudemeid. Vanasse, nürinenud ajju kogunebki katkendeid elnenust — noorusest, tõusust, kuulsusest...

Ta oli olnud kord tunnustatud helilooja, kunstnik. Tuhanded, kümned tuhanded olid teda igal pool vastu võtnud vaimustushõisetega, olid ta üle külvanud lõhnavate, punaste — jah, ta mäletab — veripunaste lilledega... oopereis, kontsertidel. Kõikjal oli temast kõneldud kui geeniusena.

Ja sageli oli teda kantud kätel: noort, graniitvalge, otse kui kriidist voolitud näoga, hallide, külmade silmadega ja süsimustade kahusjuustega kuntsnikku. Talle oli maksetud tohutuid summasid mittemidaginõudvate, lühiajaliste esinemiste eest. Teda oli jumaldatud... mitte kui inimest, vaid kui kedagi kõrgemat, kui tõelist jumalust...

Kuid siis, oma paremais aastais, täis loovat elujõudu, sattus ta mässuliste keerisesse. See kandis ta üle kodumaa piiride — võõrsile, kus polnud enam neid tuhandeid jumaldajaid, vaimustatud hõiskajaid, kus olid vaid massid — harimatud, vihale ärritatud, rahutud hulgad... Ja inimesed, kellel oli nüüd aade, mille poole rühkisid sajad, tuhanded, miljonid, unustasid kunstniku. Endised

austajad võtsid ta varanduse, pildusid selle nelja tuule poole — uue aate hüvanguks. Nende jaoks polnud teda enam.

Nii möödusid aastad. Ägedad meeled hakkasid rahunema, ülekeenud viha lõppema. Ta pöördus tagasi kodumaale, ainsa varandusena kaasas vastne teos, teos, mille ta oli loonud enesele, saatjaks viimasele teele. See oli leinalaul — ebaselged, väriseva käega kirjutatud noodid kollasel, koltunud paberil. Ent seljas olid tal närud — vanad, teiste kantud rõivad...

Ta teos võeti vastu, kuid ta ise hül-

jati... Need, kes teda kord hõisates vastu olid võtnud, saatsid ta nüüd minema — mõned räusates, teised vaikselt, kaastundlikult pead raputades...

Vanamees voodiserval raputab taas halli pead. Nagu kahetsuse ja pettumuse kibe vari valgub üle näo, kuna huuled vormivad küsimuse: milleks see kõik.

Vastuse asemel rabiseb aknale külma vihma. Must pilveserv on katnud kuu kumera külje, valguspärg ümber vanamehe kustub aeglaselt...

Enn Kera.

Uutel radadel.

*Ju lahtund udu
Ja koidab päev.
Kesk uusi radu
Ma hommikut näen.*

*Kesk uusi radu
Viib minu ränd.
Kõik vana kadu —
Ja vastse sünd.*

*Kõik vana kadu —
Kõik surmal see.
Kesk uusi radu
Viib vaba tee.*

Ants Helbe.

Muusikaringi juhataja Endel Ainla.

JUMAL MÖTLEB GEENIUSTES, UNISTAB LUULETAJATES JA MAGAB TEISTES INIMESTES.

P. Altenberg.

TEADUS POLE MIDAGI LÖPLIKKU, VAID IGAVENE OTSIMINE.

Maurice Maeterlinck.

Mõnda hõimkeelest.

Nii mitugi meie õpilasist on külastanud Soomet, seda tuhandete järvede maad. Aga hoopis arvukamalt on neid, kes on kirjavahetuses üle lahe elavate noortega. Sellepärast on küllalt olnud otseseid kokkupuuteid soome keelega. Lähedase hõimkeelenä sarnaneb ta paljudes sõnades eesti keelega, kuid on ka komistuskive, kus sõnade tähenduse erinevus võib meid naerma panna.

Näiteks nägid kaks suvel Tallinas viibivat soome õpilast ühe maja uksele silti: „Raamatuköitja“ ja samas aknal kuulutust: „Siin on pappi müüa“. Esimesest said nad midugi aru, et siin on piiblite siduja maja, kuna „raamattu“ tähendab soome keeles „piiblit“ ja „köitja“ — „sidujat“. Kuulutusest taipasid nad aga, et sama mees müüb ka kirikuõpetajaid (pappi on sm. keeles kirikuõpetaja). Lapsed jooksid kohe hirmuga selle „ihmissyöjien talo“ juurest koju soome keelt oskava lelle käest asja üle seletust saama.

Loomulikult on soome keeles paljud sõnad sarnased eesti omadega. Toome näitena neist mõned.

minä — mina
sinä — sina
me — meie
te — teie
koti — kodu
kotimaa — kodumaa
heimopäivä — hõimupäev
heimojuhla — hõimuaktus
kirje — kiri
kirjoittaa — kirjutada
kirjeenvaihto — kirjavahetus
saatta (lähettää) — saata
kartti — kaart
tervehdys — tervitus
koulu — kool
oppilas — õpilane
opettaja — õpetaja
oppia — õppida
vihko — vihik
syksy — sügis
talvi — talv
meri — meri

laiva — laev
kirkko — kirik
taivas — taevas
satamaan — sadama
vesi — vesi
lämmin — soe
puu — puu
puisto — puestik
uusi — uus
sydän — süda
sydämmellinen — südamlik
terveisä — tervitusi
paistaa — paistab
täällä — siin
kelkka — kelk
lumi — lumi

Kuid tuleb olla tähelik mõnede sõnade suhtes, mille tähendus on eesti samakõlaliste sõnade tähendusest hoopis erinev. Toome ka nendest mõned näidetepaarid.

raamattu — piibel
hiljaa — tasa
hakata — lüüa
huvi — lõbu
sulhanen — peigmees
halpa — odav
monet — paljud
pussi — kott
linna — loss, (linnus)
ilo — rõõm
puhua — kõnelda
haikea — valus
pois — ära
lampi — tiik
puku — ülikond
kirja — raamat
myöhään — hilja
alkaa — hakata
kiinnosta — huvitada
renki — sulane
huono — halb
jokin — mõni
puukko — puss
kaupunki — linn
kaunis — ilus
puhaltaa — puhuda
sairas — haige
poika — poiss
lamppu — lamp
kupu — pugu

Võtame näitena veel katke ühest Soome kaasõppuri kirjast ja katsume sellest aru saada.

„Lokkia (kajakaid) on usein (tihti) paljon nuodan lähellä. Ne syövät „lotaa“ (kala nimetus) nuotasta. Laiturilla (sadamasillal) on paljon ihmisiä (inimesi) kalatöissä. Kalastus onkin pääelinkeino (pääelatusabinõu). Isälläni (minu isal) on venhe (vene). Koulun loputtua (lõppedes) minäkin pääsen merelle. Tule sinäkin, eestin poika, kalastamaan. Minulla on neljä siskoa (õde) ja kaksi veljeä.“

Soome keelt hääldades ei tohi unustada, et *k*, *t*, *p* sõna keskel on nagu eesti *g*, *b*, *d*; sõna lõpul *t* = *t*; sõna keskel *tt*, *pp*, *kk* = *tt*, *pp*, *kk*; *h* sõna algul selgesta hääldada; *d* hääldatakse tunduvalt teisiti kui eesti keeles *d*; nimelt puudutab keeleots soome *d* hääldamisel kergelt suulage (mitte hambaid) ja sarnaneb nii veidi inglise *d*-ga.

Sõnarõhk on soome keeles alati esimesel silbil nagu eesti keeleski.

Lembit Malkov.

„Tormilindu“ päästmas.

Läbi öö kuuldus laevamasinate üksluist, monotoonset müra ja raginat. Laevatekilt kostsid vahete-vahel tüürimehe ja vahimeeste käskivad ja sajatavad hääled. Lainete laskumine vastu laeva külgi, tuule ulgumine ja mere võimas kohin — kõik need tundusid nii igapäevase ja hubasena, et neid ka läbi une võis kuulda. Kogu aeg tuli kaasa elada merega ja tema võitlusega, mis alati seltselt kehast läbi tuikas, pannes vahel pää pöörutama.

Mere kohin muutus tugevamaks, hakkas kostma merelindude hulgaline hädakisa ja prääksumine, mis mult une peletasid. Läbi poolavatud väikese kajutiakna tungis sisse külmniiske mereõhk. Nõrgad hommikupäikese kiired valgustasid kajutit.

Vahimees äratas mind tugeva koputusega kajutiuksele. Kell oli kuus, pidin asuma igapäevase töö juurde messipoisina. Väljusin kajutist ja märkasini, et laev liikus üsna tasa, möödudes paljudest saartest ja kaljudest. Nüüd võttis laev kindla kursi Hango'st mõne miili kaugusel asuvaile kaljudele. Avanes väga huvitav ja omapärane vaade reidile ja rannikule. Jõudsime Hango talvesadamale üsna lähedale. Eemal kaljude vahel tuli nähtavale laevavrakk. See

oli möödunud sügisel hukkunud bar-kantiin „Tormilind“, endine Balti mere ilu ja uhkus. Endisest hiiglasest paistis vaid ahtri ots, osa tormis purunenud pakkpoordi reelingut ja eemal mastide tenge. Jäime ankrusse vraki kõrvale.

Kuuldus mootori pöörinat ja peagi võis näha meile lähenevat Soome piirivalve soomustatud paati. Madrused langetasid võõris köisredeli ja peagi ronisid tolliametnikud tekile. Meeskond kogunes tollirevisjonile.

Saabumispäeval algas eeltööde tegemine vraki veepinnale tõstmiseks. Et meie laev tõstmisel küljele ei vajuks ega tasakaalu kaotaks, tuli laevalt vaierid kaljudele viia ja kinnitada. Tuukrid laskusid merre ja parandasid vraki suuremad augud, et pärast laeva tühjaks pumbates vesi uuesti sisse ei tungiks. Purunenud mastid parandati ja ühendati vaierite abil vintsipoomidega. Töö edenes hästi. Juba nädala pärast võis vraki tõstma hakata. Vrakk kerkis juba üsna püsti ja veepinna lähedale, aga siis katkesid vaierid ja vrakk vajus uuesti vee alla. Meie laev ja meeskond üksi polnud enam võimeline päästetöid jätkama. „Vana“, nagu me oma kaptenit nimetasime, leidis hea nõu ja kutsus appi sama lae-

vaseltsi teise laeva. Kutse peale tuligi nähtavale ühel tormisel ja udu- sel varahommikul udusireenide ja -kella helinate saatel tume laevakogu. Meie madrused lasksid paadi merre ja saabusid „Linda“ aalas „Tormilinnu“ kõrvale, jättes vraki kahe laeva vahele. Algasid uuesti päästetööd. Töö õnnestus ja varsti tõusis- ki vrakk veepinnale. Avanes kohu- tav pilt. „Tormilinnu“ vrakil olid purunenud reelingud ja osa tekki. Purjed ja köied olid rebitud ja hä- vinud, mastidel rippusid vaid purje- riide üksikud närused ja mädanenud tükid. Kajutiaknad olid purunenud. Õudseim pilt avanes kajutis. Kõik asjad olid purunenud ja segi paisa- tud. Voodis rusude all lebas hukku- nud madruse laip. Laevaseltsi direk- tor tundis selles ära oma poja. Laip asetati kasti ja saadeti „Linda“ par- dal Tallinna. Teisi laipu polnud vrakile jäänud. Tõmbasime lipud poolvardasse ja heiskasime leinali- pud.

Algas suurim töö — vee väljapum- pamine vraki ruumidest. Rakendati tööle suured mootorpumbad, vrakil leiduvad avariist säilinud pumbad, ja meeskond töötas pumpade juures ööd-päevad. Ka tuli abiks läheduses saartel elavaid soomlasi. Visa töö ja suurte pingutustega alanes vesi nii- palju, et osutus võimalikuks vrakiga teele asuda. Vrakki oli aga tormis niivõrd purunenud, et vesi ruumi- desse tungis. Tuli kogu aeg järje- kindlalt pumbata. Võtsime „Tormi- linnu“ sleppi ja osa meeskonda jäi vrakile. Tuul tugevnes ja muutus tormiks. Laev kõikus nii tugevasti, et enam jalgadel ei saanud püsida. Lained tormasid vrakile ja mootor lakkas töötamast, tuli pumbata ainult käsipumpadega. Torm tugevnes veel- gi. Siis katkesid vaierid. „Tormi- lind“ vabanes slepperist ja tormas

ulgumerele. Manööverdasime tormis ja pimeduses, kuni õnnestus „Tormi- lindu“ kinnitada uuesti meie laeva külge, aga nüüd juba poordi.

Hommikul vaibus torm. „Tormi- lind“ oli vett täis ja peagu põhja- vajumisel. Mootorpumbad suudeti tööle panna, aga õnnetuseks — ben- siin lõppes otsa. Kapten jooksis ja käsutas nüüd laeval, minnes otse marru. Mehed läksid paadiga maale, pikalt ja vaevaliselt, sest paadisõi- duks oli meri veel küllalt tormine. Kohe saatsid nad appi sõjalaeva „Jaan Poska“ ja saabusid pärast ka ise bensiiniga. Ühiselt, kuid suurte raskustega, suudeti vesi vrakist välja pumbata. Seiklusrikka töö järele suu- deti „Tormilinnu“ vrakk lõpuks siiski Miinisadamasse madalikule puksee- rida ja meie võisime oma laevaga lahkuda.

Koit Silla.

Paul Saks.

Georg Sander.

Sügis.

Tujude killast.

*Kihutab rong läbi tumeda öö —
kaugele läheb siit, läheb...
Õhtu, kõikjal pea lõppenud töö,
taevas süttivad tähed.*

*Kihutab rong läbi tumeda öö —
tea, kas tagasi tuleb
see, kellel vööle pandi rändaja vöö...
Saatus ehk tee talle suleb?*

*Kihutab rong läbi tumeda öö —
pöördun jällegi koju...
Solksudes astun läbi vihmavee,
nukker on meel ja tuju.*

Ellen Vasemägi.

Pangas.

Päike oli kaunis kõrgel, kui lahkusin kodust. Jõudsin E. linna kolmveerand üheksa. Panga ukсед olid kinni, avamiseni oli veel veerand tundi. Trepil istus tüse eit ja sõi rahuga õuna. Tal oli paks rahakott rihmaga kaelas, mille järele otsustasin, et tegemist on raha toojaga. Kui ma jalgrattalt maha tulin, küsis ta: „Mes kella aig pank avatas?“ Vastasin: „Kell 9.“

„Vai ütessa! Kost sa seda tijat?“

„Miks ei, sildil on ju.“

„Mes sa ütlit?“ sõnas eit.

Vastasin murdes: „Melles ei, kae, sääl sildi pääl om ju.“

Osutasin sildile, kus oli maalitud suurte mustade tähtedega *E. Ühispank*, avatud äripäeviti 9—1, laupäeviti 9—12“.

Eit jätkas: „Ega sa kuulu ei ole, kui kõrget protsenti siin mastas.“

„Ei tea.“ Ise aga mõtlesin, et kui ma sulle nüüd ütleksin, siis sa raha küll siia ei tooks, ehkki mujal kõrgemat % ei saa. Puudus 10 minutit üheksast. Istusin rattale, et veel veidi sõita. Tagasi tulnud, nägin hr. K. avavat panga uksi. Ootajaid oli nüüd kolm. Viisin ratta kõrvalruumi ja ruttasin oma tuttavale kohale laua otsa. Olgugi et inimesed ootasid, pidi hr. K. minema postkontorisse tähitud kirjade järele. Jäin üksi, sest panga asjaajaja hr. T. oli puhkusel ja koolivend Lamesool oli juba praktika-aeg täis.

Esimene ootajaist, tüse eit, lausus: „Ah sis sina oledki siin sii asjaõienda.“

„Nagu näha,“ vastasin. „Palun, mis teil siis oleks?“ Ta hakkas kotist raha välja tõstma. Hoiule toodav summa oli 700 kr. Et tal ennem polnud raha jooksva arvel, siis avasin uue arve, täitsin temale ka väikese raamatu ja võtsin allkirjaproovi.

Kõik oli korras, puudus ainult kassapidaja allkiri. Palusin teda oodata, kuni hr. K. saabub. Ta vastas: „Melles ei, aga kas ma saa nüüd ega kõrd raha kätte kui vaja ja kui suur sis sii % on ja konas teda kätte saap?“

„Protsent on jooksva arvel 3, kätte saab aasta lõpul ja raha saate välja võtta igal ajal, ainult siis mitte, kui pank pole avatud.“

Järgmine oli keegi intelligentne härra. Ta palus vekslit diskonteerida. Heameel oli, et ei tulnud enam nii palju kõnelda, vaid sai asjalikult töö juures olla. Kirjutasin orderid ja kandsin raamatuisse. Raamatuist tuli nüüd tarvitusele võtta tähtpäeva-raamat, vekslite register ja hästi paks vekslite reskontro. Kassaorderile kirjutasin makstava vekslit numbri ja kuupäeva, selle vekslit omaniku nime ja summa. Selle orderi järgi kandsin tähtpäeva-raamatust, vekslite registrit ja vekslite reskontrost maha. Diskonto-orderi järele tegin uued sissekanded. Protsendi arvutamiseks oli eriline raamat.

Enne vekslit diskonteerimist tuli vaadata, kas veksel on korras, kas allkirjad on õiged ja õigetel kohtadel. Kui kõik oli korras, võtsin veksliteportfelligist vana vekslit, lõin „maksitud“ peale ja asi oli korras.

Äkki helises telefon.

„64 kuulab,“ vastasin.

Palun, kas te võite mulle ütelda, kas Viirandi nimele on raha saadetud 250 kr. Pärnu Ühispankast?“

„Üks silmapilk!“

Tõmbasin lahti teraskapi ukse ja vaatasin kirju — ei leidnud ühtegi niisugust.

„Halloo!“

„Halloo!“

„Kahjuks ei ole veel saadetud.“

„Mis, mis see tähendab — ei ole, üleile oli sealt kiri ära saadetud!“

„Me ei pea kahjuks otsest ühendust Ühispankadega, see toimub Eesti Rahvapanga kaudu. Kiri peab alles täna meile jõudma. Teatame siis teile.“

„Täna väga, head aega!“

„Head aega!“

Vahepeal oli hr. K. saabunud postkontorist tagasi. Ta kirjutas tarvilikud allkirjad, mille järele väljus ka paks eit, kes seni kogu aja jälgis mu iga liigutust suure huviga.

Kolmas isik soovis raha laenata. Täitsin vastava sooviavalduslehe, mis läks nõukogule otsustamiseks. Neljas oli keegi hr. K. isiklikest sõpradest. Nad väljusid mõlemad väheks ajaks pangast. Jäin päris üks. Kui uued vekslid olid täidetud ja portfelli asetatud, hakkasin kirju avama. Mõned neist sisaldasid inkassoveksleid, millised nummerdasin ja registreerisin inkassovekslite ja tähtpäevade raamatusse. Teised kirjad sisaldasid raha väljamaksu-käske jne. Nüüd oli saabunud ka Viirandile raha väljamaksmise käsk. Teatasin telefoni teel, et raha on saabunud.

Hr. K. tuli tagasi ja asus nüüd omakorda kirju vaatama.

Sisse astus keegi jässakas maa-meis. Ta palus raha laenata. Kuulsin, et ta seletas hr. K-le midagi pikalt-laialt ja nii kiiresti nagu gram-mofonist. Aru sain ainult niipalju, et tal on 2 siga ja lehm laada jaoks, müüb nad maha ja tasub vekslit.

Siis tuli keegi hr. P. Teadsin, mida teha. Võtsin jooksva arve raamatu ja kassa väljamineku orderiraamatu. Ta jooksva arve number oli 19, see jäi meelde sellepärast, et ta alati viis raha, vahel isegi kaks korda päevas. Nüüd oli jälle vaheaeg. Hr. K. läks teise ruumi korrespondentiarveid vaatama ja mina hakkasin järgmise kuu vekslite teatelehti saatma.

Sisenes keegi kaupmees, kes soovis garantiid saada, et asutada pos-

tiagentuuri. Ta läks teise ruumi hr. K. jutule. Kui lõpetasin teatelehtede kirjutamise, hakkasin kirjutama aviise. Vahepeal käisid mitmed inimesed vahetamas raha ja ostmas vekseleid. Keegi läti proua tahtis vahetada 2 latti, ütlesin, et meie ei vaheta, Eesti Pangas saab vahetada, mispeale ta kurtis, et pole isegi eesti raha Tartu sõiduks.

Kui kaupmees, kes garantiid soovis, lahkus, oli hr. K. tuju päris halb. Arvasin kohe, mis oli selle põhjuseks. „Santlaager oma garantiiga,“ kirus ta, „viidab meie aega. Ka meie aeg maksab raha. Saatsin ta postkontorisse.“ Hr. K. nimelt vihkas kõige rohkem kirjade või lehtede täitmist, ja nüüd pidi ta garantii-sooviavalduslehe täitma. Mäletan, kui ta koolivennale praktikatunnistust kirjutas, siis kulus selleks vähemalt tund, sest ta ei leidnud tabavaid sõnu korralikult ja hästitäidetud praktika kohta. Möödus umbes pool tundi, kui kaupmees kõige oma garantiiga oli jälle tagasi. Kahjuks pidi ta veel kord postkontoris käima, enne kui ma seda hakkasin masinal kirjutama.

Peale selle käisid veel mõned inimesed vekseleid diskonteerimas, inkasso-vekseleid välja ostmas, raha välja võtmas, raha toomas jne.

Kell üks sulgesime ukсед ja asusime oma töid lõpetama. Siis tuli notar tagaukse kaudu, tõi protestitud vekslite rahad ja viis uued vekslid asemele.

Kandsin orderid kassaraamatusse ja võtsin arvelaual deebetit ja krediidit kokku, pärast kandsin pearaamatusse. Saadetavad kirjad kandsin postiraamatusse. Neid oli kahte liiki, tähitud ja lihtkirju. Tähitud kirjad tuli registreerida postkontoris. Kell pool kolm olin täiesti vaba ja alustasin sõitu kodu poole. Kuigi oli lühike tööpäev, tundsin siiski peavalu.

Valve Ruus.

Meie sõber Raks.

Ta oli keskmist kasvu, brünetne ja istus keskmises reas esimeses pingis, otse õpetajate silma all. Talle määrati see koht, kuna ta ei oleks muidu suutnud tunnitööle vajalikku tähelepanu pühendada.

Arvan, et kõik tunnevad teda. Räägin Entsist ehk Raksist, kellele nii meeldib. Aga need, kes teda siiski ei tundnud, võiksid ehk küsida, kes oli siis see Ents ehk Raks. Neile tahaksin vastata, et ta oli tore ja vapper tüdruk, sportlasena klassis esirinnas, laulmises ületamatu. Pidudel ta palju ei käinud, küll aga kinos. Pidude kohta ütles, et see olevat laste asi ja et ta tantsivat ainult valssi. See ei olnud täpselt õige, sest just tol ajal olid ta huvialaks kujunenud keskaegsed tantsud, mida kinos nähtu põhjal püüdis rekonstrueerida.

Juukseid kandis alati sirgetena, joon alati täpselt ühele küljele aetud. Nii olen teda näinud aastaid. Ainult kord oli tal joon keset pead. Seda oli aga ka ainult üheks päevaks, kuna ütlesime, et see talle väga sobib. Ära kammis kohe. Tal hakkavat „kena“, kui nii kiidame.

Juba kaugelt võis märgata, kui ta tuli, võttes pikki samme oma madalakontsaliste kingadega. Kui lähemale jõudis, siis lõi nagu kohe paar-tu tüü. Päikesena valgustas ta hea tuju meid teisi, peegeldus ja säras, ehkki vahel taevaletusel ujusid sünged pilved. Huvitav oli teda jälgida

siis, kui püüdis tõrjuda eemale no-rutunnet, tahtis olla endine. Neil hetkil võis ta lakkamatult laulda. Aga kes teda lähemalt tundis, sai aru, et see kõik oli kunstlik ja et Entsi vaevab miski.

Õppetöös ta eriti edukas polnud, kuuludes rohkem „läbivedajate“ kilda. Hea tunnistus pole aga ka kunagi mõõduandev olnud meie keskel.

Mis puutub hüüdnimesse „Raks“, siis sai ta selle järgmiselt. Ta pinginaaber füüsika-tunnis oli umbes samasuguse iseloomuga, kuid välimuiselt vastand — pikk, blond. Noh, ühel kuidagi igaval momendil tuli kellelgi meelde neid nimetada — „2 kuulsat klouni Riks ja Raks“, mida keegi hiljem täiendas „1½ kuulsat klouni R. ja R.“ Asjaosalised ise olid ka vaimustatud ja nimed jäidki külge. Ühel päeval leidsin Riksi raamatust kaks südant, noolega ühendatud ja ühel seisab nimi „Riks“, teisel „Raks“. Raks olevat kunagi joonistanud. Teinekord jälle pidin Riksilt Raksile kirja viima, kus peal seisis: „Unustamatule kompanjonile Raksile!“

Olid need plikad kokku üks tore tulivärk. Ei tea küll, kust need vembud kõik neile pähe tulid. Kui seda kord Entsilt küsisin, siis ütles, ta olevat selle vanaisalt pärinud.

Sõber Raks — kahju, et meil ja sinul polnud määratud käia ühist rada!

Linda Pehk.

Elus on ilusaid käänukohti . . .

Valuliselt viltu tõmbub väike suukene ja sinisilmad vaatavad hämmastunult klaasikildudele. Kuhu oli jäänud vikerkaarevärvides sätendav vaas? Pisi-Reet oli teda nii sageli imestusega vaadelnud ja tundnud rõõmu värvisillerdustest. Täna oli ta sirutanud käe, et natukene, üsna natukene puudutada seda imeasja. Imelikul kombel oli vaas just kui iseenesest kukkunud põrandale ja purunenud. Ei, Reet teda küll ei tõuganud, ta vaid sirutas käe, et tabada tantsisklevat päikesekiirt... Ju ta vist ikka oleks pidanud kuulma ema käsku ja mitte puutuma vaasi. Seisab nüüd, sõrm suus, rusuhunnikul ja mõtleb, mida peale hakata tükkidega. Kas viia ahju taha või

jälle klaveri alla, sinna päris tagumisse nurka? Väikese arutlused katkestab uksel seisev ema, kelle terav silm juba on märganud õnnetust. „Reet, millega oled jälle hakkama saanud?“ Kõnetatav seisab süüdlasel ilmel, silmad pisarais. Siis hakkab, algul üsna tasa, pärast aga lausa joostes lähenema emale. „Emakene, andesta! Tahtsin vaid veidi lähemalt vaadata, kuid ta kukkus maha ja läks katki.“ Ja ema andestab. Ta mõistab oma last. Eks temagi kord südantlõhestavalt nutnud, kui võimatu oli tabada pehmelt palgeid paitavat kevadetuult. Võtab sülle oma väikese ja läheb temaga aeda. Istub akna alla pingile ja ümbrus lausa ujub päikesekullas...

Suure kiirusega ruttab käharpäine tütarlaps läbi tänavate. Ei tal ole aega täna vestelda väikese ajalehemüüjaga ega pööra ta ka tähelepanu õiehtes valendavale kirsipuule. Ta ju kannab käes oma võidumärki — algkooli lõputunnistust. Ema nägu lausa särab rõõmust, kui Reet näitab talle oma tunnistust ja isagi, kes tavaliselt kitsi kiituste ja õrnustega, silitab blondpead ja lausub: „Tubli tüdruk, Reet, kui läheks sul edaspidi sama hästi!“ Reet tunneb end tähtsana. Nüüd pole ta enam väike plika, vaid juba suur, ja sügisel käib tuttavail tänavail, pääs keskkooli vormimüts.

— — — — —
Pime on juba, kui Reet ja ta kaas-

lane jõuavad tagasi suusaretkelt... Oli tore pühapäev. Nad sõitsid mööda valgeid lagendikke ja kui keskpäeva paiku hakkas sadama suuri lumeräitsakaid, oli tuju nii ülev, et Reet ei saanud kuidagi jätta kahmama maast peotäit lund ja paiskamata seda näkku noormehele. See muidugi ei tahtnud jätta seda tasumata ja algas metsik kihutamine. Kui Reet oli juba üsna väsinud, jäi ta seisma metsaveerele ja ootas kaast. Suures kihutamises oli vastane unustanud aga kiirustamise õige põhjuse ja päris sõbralikult istusid nad kuuse alla ja vaatasid, kuidas taevasse tekkisid üksteise järele tähed...

Linda Simon.

Karujahil.

(Jutustus keskajast.)

Goldbaumi lossi oli tulnud uus paaž, kes oli naabermõisa omaniku rüütel von Hackenstaumi ärahellitatud võsuke Hugo. Et Goldbaumi lossihärral oli ka tütar ja poeg, kes olid peagu sama vanad kui Hugogi, on iseenesest mõistetav, et lossi „noorsoo“ vahel tekkis alguses teatavaid lahkkelisid ja ebamugavusi. Need aga kadusid hiljem lossiomaniiku kümneaastase tütre Bertha teenete varal, sest tema kui vanem (ta oli nimelt poistest paar aastat vanem) arvas enese kohustuste hulka kuuluvat ka oma venna Benjamini ja uue paaži lepitamise. Hugo ja Beni vaheliseks tüliõunaks oli nimelt võistlus esimese meheteo pärast, mille tulemusena neid pidi kuulutatama kannupoisteks. Poisid vihkasid teineteist ja mõtlesid igasuguseid vemppe välja teineteise vihastamiseks. See vimm sulas aga Bertha ja rüütel von Goldbaumi kaasaitamisel. Nimelt oli Beni isa asunud ettevalmistusi teema lossi ümbruskonnas peetavaks suu-

remaks karujahiks ja lubas poistel ainult sel tingimusel jahist osa võtta, kui nad saavad üksteisega terve nädala enne jahti hästi läbi. Seda poisid lubasidki, kuigi vastumeelselt. Ent nädala möödumisel olid poistest saanud Bertha õhutusel päris head sõbrad.

Nädal möödus ärevas ootuses ja ettevalmistustes. Poisid olid enesele hankinud loa sõita oma ratsudel pärast rüütleid metsa ja alustada seal jahti väiksematele loomadele. Karujahiks olid nad lossihärra arvates siiski liig väikesed. Neil lubati metsas viibida tingimusel, et nad ei ilmu karujahi piirkonda. Tingimuse rikkumise eest määrati karistuseks päev aega toas istumist ja oma tapetud „lojuste“ söömist. Ükskõik, kui nad tapaksid ka varese, ikkagi peaksid nad seda sööma. Nii oli otsus.

Oodatud päeva hommikul kogunes hulk rüütleid oma kannupoiste saatel lossi. Karutapjale oli lubatud

karu nahk, kuna liha otsustati süüa sama päeva õhtusel pidusöögil.

Ben ja Hugo olid juba hommiku vara jalul ja söösid ning silitasid oma hobuseid. Tahtsid ju nemadki suurt saaki ja lootsid seepärast oma hobuste väledatele jalgadele. Poisid tohtisid alles siis lossist lahkuda, kui rüütliid olid juba silmist kadunud. Juba ratsutasidki rüütliid lossivärvast välja. Poisid vahtisid kärsitusega minejatele järele. Viimaks ometi kadusid need eemaloleva mäekünka taha. Kähku toodi nüüd hobused tallist välja (Hugo oli saanud enesele Bertha poni) ja alustati sõitu. Kuid seal jooksis Bertha trepile ja hüüdis nad tagasi. „Te unustasite võileivad! Teil läheb ju kõht tühjaks!“ hüüdis ta. „Phäh! Ega's me pole mõned memmepojad!“ hõikas Hugo vastuseks ja odasid vibutades ratsutasid nad edasi.

Metsas sattusid poisid ühe suurema looma jälgedele. Mis loom see oli, sellest polnud neil aimugi. Karu ta aga ei olnud, sest mesikäpa jälgi olid poisid nädala jooksul tundma õppinud. Poisid sidusid ratsud puu külge ja sammusid jalgsi jälgi mööda edasi. Tüki aja pärast kuulsid nad okste raginat ja peitsid end rutu põõsa taha, arvates, et mõni rüütlist-jahimees võiks muidu neid märgata, ja siis oleks neil karistus kindel. Aga uudishimu ei lasknud Benil kaua ühel kohal püsida. Ta piilus põõsaste vahelt välja ja nägi oma imestuseks uhket isapõtra kõndivat temast palju vähema ja saledama emasega. Ben tahtis uhket looma näidata ka Hugole ja müksas viimast, kuid nii õnnetult, et Hugo, kes samuti loomi oli vahtinud, tasakaalu kaotas ja karjatusega ninali langes. Põdrad ehmusid ja lippasid kiiresti tihedamasse metsa, kuna poisid neile ettevaatlikult järgnesid. Varsti kuulsid nad ähkimist, puhkimist ning vihast mõminat. Hirmuga lähemale hiilides märkasid poisid ennenähtud isapõtra võitlemas — karuga. Poisid ronisid puu otsa, „et huvitavat võitlust lähemalt jälgida“, nagu nad ise seletasid, kuid ronimise peapõhjusteks oli siiski vist hirm.

Põdra võitlushimu oli peagu kadunud, kuid ka karu oli kaotanud palju verd ja oli seetõttu nõrkemas. Veel üks vägev käpalöök karu poolt, ja põder vajus otseti karule peale, kes suure raskuse alt end vabastada ei suutnud. Nii jäid mõlemad vaikselt lamama. Ent tüki aja pärast hakkas karu püherdama ja siples enese põdra elutu keha alt välja. See oli nõudnud aga suurt jõupingutust ja mesikäpp jäi uuesti lamama põdra kõrvale.

Poisid olid vaatamängust vapustatud, aga siiski üsna julged oma kõrgetel asemel. Kui karu juba tüki aega oli maas lamanud, hõikas Hugo teise puu otsas olevale Benile: „Ei tea, kas elab enam?“ — „Ei tea!“ oli lühike vastus. „Ma viskan oma oda talle kehasse, vahest ei tõuse siis enam!“ hüüdis Hugo uuesti. Ben oli vaimustatult nõus. Hugo sihtis hästi ja viskas. Kuid oda tabas karu ainult jalast, tõmmates sinna sügava haava. Mesikäpp mõmises korra ja hakkas ennast siis puu poole lohistama, millel Hugo istus. Poiss kahvatus ja jäi ootama, mis nüüd sünnib. Mõtted karu puu otsa ronimisest täitsid hirmuga ta südant. Karu aga lohistas enese üsna puu alla ja hakkas siis ägedasti raputama. Nõrk puu ragises ja oli iga hetk murdumas, kuna Hugo puu otsas valmistas end karu kaisutusele. Ben, kes seda kõike pealt vaatas teise puu otsast, tundis enesel kurku kinni nõõritavat, nii et ta isegi karjuda enam ei suutnud. Seal lõppes korraga karu jõud. Ta langes otseti puu alla ja ta rinnust tõusis vägev korin. Siis jäi ta vaikselt lamama. Poisid ei julgenud enam tükil ajal liigutada, kartes karu tõusmist. Viimaks hüüdis Ben õige aralt: „Hugo!“ Kui ta vastust ei saanud, hüüdis ta uuesti: „Hu-ugo! H-u-go-o!“ — „Tsst!“ tegi hüütav vastuseks. Ben oli õige kohkunud ja oli tüki aega päris vait. Siis küsis ta aralt: „E-ga sa su-surnud pole?“ — „Ei ole veel, aga varsti suren, kui sa mulle nüüd kohe süüa ei muretse. Mu kõht juba koriseb näljast!“ kostab teise puu otsast. „Aga mul ei ole ju midagi,“ hädaldab Ben.

„Ma tean seda isegi,“ vastab Hugo tõsiselt, „aga — tead sa! Tule puu otsast maha ja hiili karu juurde ning torka oma oda... Siis saame vähemalt koju kõmpima hakata.“ — „E-ei, seda ma ei tee! Kui ta äkki üles kargab ja —“ — „Päh! Memmepoeg!“ põlastab Hugo. „Ma lähaksin ise, aga mul pole ju mingit sõjariista ja pealegi peaksin ma temale peale astuma, et puu otsast maha saada!“ — „Oled ise samasugune memmepoeg! Sa lihtsalt ei julge,“ ütleb Ben. „Aga, tead! Hakkame rüütleid hüüdma. Nad kindlasti kuulevad meid ja tulevad siia.“ — „Jah, õige mõte!“ nõustub Hugo. Mõlemad panevad käed suu ette torusse ja läbi metsa kajab võimas „hoaaaa!“

Rüütliid, kes seni tagajärjetult karu otsinud, lähevad nüüd selle kutse peale suure kiiruga, arvatava kutsuja suunas. Jõudnud paigale, näevad nad kaht verist looma maas, kuid ühtki inimhinge ei ole kuski. Seal kõlab jälle „hoaaa!“ Seekord veel valjemini ja kriiskavamalt. Võpatudes pöörduvad rüütliid ümber, kuid samas venivad nende näod laiiale naerule. Seal, puu otsas, on ju kaks poisijõmpsikat ja need vist karjuvadki. „Meie tapsime karu ja põdra,“ selatavad poisid üksteise võidu puu otsast alla ronides. „Noh, siis on ju hästi,“ arvab keegi, „nahk ja sarved on siis teile. Aga nagu näha, on loomad siiski teineteist tapnud.“ — „Tjaa!“ arvab kiiresti kohale rutanud

rüütel von Goldbaum, „poisid olid siiski selle avastajad ja —... Aga hääletame! Kes on selle poolt, et Hugo von Hackenstaum ja Benjamin von Goldbaum arvatakse karu- ja põdratapjateks?“ Kõik piigid tõusevad üles. „Kes on selle vastu? — Ühtegi! Hea küll! Jahimääruste kohaselt sõidavad loomatapjad jahirongi eesotsas koju. Aga et siin te gu keelust üle astunud poisikestega, siis ootab neid kodus vali karistus!“ Hugo ja Ben vaatavad naeratades üksteise otsa. See karistus ei hirmuta neid sugugi.

Lossi tagasi jõutud, antakse poisitele käsk oma tuppa minna ja oodata seal edaspidiseid korraldusi ja lubatud karistustoitu. Poistel on palju arutamist, istudes Hugo väikeses toas. Varsti tuleb ka Bertha sinna, tuues kaasa isuäratava karukintsu. See pidigi olema nende karistustoiduks. Kolmikuna seal istudes ja jutustades oma juhtumusi, on nad kindlasti palju õnnelikumad ja rõõmsamad kui rüütliid, kes pidutsevad nende all lossiruumides. Korraga jäävad kõik kolm kuulatama. Alt kostab vägev hää: „Tänasest päevast alates on Hugo von Hackenstaum ja Benjamin von Goldbaum otsustatud tänaste teenete eest ülendada kannupoisteks!“ Sellele järgneb vägev hõiskamine, millele karjuvad kaasa ka ülemisel korral olevad värsked kannupoisid ja nende sõbratar.

Helgi Vijard.

Haige Salme jõuluõhtu.

Tuul puistas hoovihma vastu aknaruute. Külma ning lund oodati sel aastal asjatult. Tume, hall, porine sügis võimutses ikka veel suurejooneliselt ja kangekaelselt.

Agulitoe vaeses ja viletsas nurgakeses lebas haige tütarlaps. Aasta tagasi oli seal ta vennake sulgenud silmad igaveseks uneks. Praegu katsus oma jõudu vennalt pärandatud tiisikus ka selle tüdruku kallal.

Laua üle akna all kummardus kõhn, varakult vananenud naine ja triikis pesu. Vahetevahel sirutas ta end, nagu kuulatades midagi õige teravasti jäi ta viivuks vaatlema mustavat ööd.

Väljast kuuldus tuule kiunumist ja tihedate sagaratena vastu ruute rabistavat vihma.

Oli peaaegu kesköö, kuid triikija tööpäev ei paistnud niipea lõppevat. Puudus ju ainult päev kallist õhtust ja siis tahtsid inimesed panna selga puhta pesu.

Vaikse kõhatusega annab haige enesest märku. Mingil tavalisel liigutusel pöördub naine kõhija suunas ja küsib: „Kas juua tahad, Salme?“

Juba on Salme sirutanud käe veekruusi järele, ema vaeva säästes.

„Ema, kas sa väsinud ei olegi?“ muretseb ärganud laps poolkuuldavalt. Ema nagu ei kuulekski. Kiiremini libiseb triikraud üle niiske pesu, mis hommikuks peab olema laiali kantud. Emal ei ole aega väsida. Ta on ju üksi kahe elu eest väljas. Ta suutis seda siis, kui vara leseks jäädes pidi mõlemad lapsed toitma. Ka nüüd ta suudab väsimatult töötada, et katta vaid ainukene laps. Rasked elupäevad on võtnud talt rõõmu. On veel kaotada ainult katkised käed, mis suudavad hoida triikrauda.

Tütarlaps kõhib jälle.

Nüüd peab ema töö silmapilguks kõrvale panema ja haige juure istuma.

Aasta tagasi nägi ta samal ajal surmaroose poja põskedel. Nüüd õhetasid ka Salme palged. Läheneva surma aimus rõhus teda nii raskesti, et ta vaevatud näost oleks võinud lugeda kaks korda rohkem aastaid, kui tal tööpoolest oli. Lootusesära ammugi silmist kustunud, ei mäletanud ta tundigi, millal viimati naeratas. Kurbus ängistas teda.

„Ema, miks sa ikka nii kurb oled? Kas sa siis ei rõõmustagi, et jõulud tulevad? Sa pead ka minu voodi juures mõned küünlad süütama!“

Ei ühtegi vastust. Kuid siis kummardus kurnatud ema terve kehaga üle haige voodi ja puhkes nutma. Ta nägi oma last kaugena ja kahvatuna. Tõesti, seal olid küünlad süüdata-

tud... Ja ta pidi sellistest jõuludest rõõmu tundma.

Aimates nagu ema raskeid mõtteid ja silitades kõhna käega nutva ema pead, algas laps lohutusega: „Ema, mul on sulle midagi ilusat jutustada. Nägin unes, et olidki juba jõulud. Nii palju oli aga valgust meie toas ja nagu palju avaram oleks olnud. Ja tead, meie kõik olime seal. Oli isa, oli vend, olid sinagi minu juures ja veel keegi, kes nagu meid kõiki oleks tundnud. Selle juures oli meil hea. Siis küsisin ma sinult, ema, kes see võõras mees on meie jõulutoas. Ja sina vastasid: „Kas sa ei tunne meie kallist Õnnistegijat.“ Seda kuulnud, valdas mind suur rõõm, nii et ma ei tahtnudki avada silmi.“

Ema silmis helkis mingi taevalik rõõmusära, mis tunnistas kallist elamusest. Ja nüüd kordas see pisike tüdruk peaaegu sosistades: „Ema, sa ju ise ütlesid, et see on meie kallis Õnnistegija.“

Suutmata taluda oma haige lapse äraseletatud pilku, tõusis ta ja läks tööle. Vaevalt triikraua haaranud, kutsus tütar teda uuesti. Haige laps sirutas käed, võttis ema kaelast kinni ja kõrva sosistades usaldas ta veel kord oma rõõmsa saladuse: „Aga kõige ilusam oli see, et sina, emakene, näitasid mulle kallist Õnnistegijat.“

Samal ajal paiskas tuul tugeva sa-gara vihma ruutudele. Võpatusid mõlemad. „Ja ka sina oled seal. Sina ju näitasid mulle teda.“

Siis naeratas ema — esimene kord üle pika, pika aja...

Järgmisel õhtul süüdati palju tulesid. Värisevate kätega asetas väsinud naine kaks küünalt oma lapse viimse unevoodi juurde ja põlvitas. Ta ise oli ju seal igavestes jõuludes, tema juures, kus ei ole surma ega lahutust.

Lisette Nugin.

Sõit laagrisse.

Möödunud suvel sõitsin ühes teiste kodutütardega Pärnumaale laagrisse. Oli ees seitsme tunni pikkune rongisõit. Jaama kogunesime tund aega enne rongi ärasõitu, sest kardeti hilistumist. Pika ootamise järele saime vagunisse. Rong hakkaski varsti liikuma. Aga mis see siis on? Me liigume ju Tallinna poole. Keegi hüüdis: „Me istume ju valel rongil!“ Hakkasime trügima juba ukse poole — korraga rong seisab. Siis hakkab järsku teisele poole liikuma. Kukkusime kõik üksteise otsa. Viimaks taipasime: rong manööverdab. Aga mis see teadmine enam aitas, sest ühel oli juba muhk otsa ees ja teisel pealael. Jaama ette tagasi jõudes pidime ootama enne

pool tundi, kui uuesti liikuma hakkasime.

Sõidu ajal pidi meie rühm valmistama enesele signaallipud ja me hakkasimegi neid hoolsasti meisterdama. Kuid kas need lipud ka ükskord valmis said, sellest „ajalugu“ vaikib.

Varsti tutvusime teiste rühmade plikadega. Need teadsid rääkida, et peale Valgas ümberistumist läheb sõit läbi Lätimaa. Ruttasime seda teistele kohe edasi rääkima. Arvasime juba, et kui me ükskord Pärnu jõuame, oleme poole maailma läbi rännanud, sest kui me juba Lätimaal oleme, kaugel see ekvaatorgi siis enam on. Siis aga seletas keegi, et ekvaatorile jõudmiseks kulub siiski kaugelt rohkem aega kui seitse tun-

di. Noh, hää küll! Kui me ka ekvaatorini ei jõua, sellegipärast on teistele hää koolis uhkeldada, et meie oleme juba kaks maad läbi sõitnud.

Valgas tuli siis ümber istuda sellele kuulsale „kitsaroopalisele“. Enne ärasõitu käisime veel vaatamas, et kas need roopad ikka nii kitsad ongi, kui räägitakse. No mina seal küll vahet midagi ei tundnud. Tahtsime veel Eesti-Läti piirile minna,

meie akna juurest. Teise töölisega olime juba ettevaatlikumad. Ei usaldanud talle öelda ühtki sõna, sest kes võis vastutada, te ta meil jälle plehku ei pista. Tegime ainult joomisliigutusi ja meie õnneks tegi mees kaunis arusaava näo ja läks. Ootasime põnevusega ta tagasitulekut, sest janu oli suur. Viimaks pistiski oodatu pää aknast sisse ja tahtis anda meile võileibu, nõudes nende

Erich Poots.

Hirved lagendikul.

aga räägiti, et need piirivalvurid olla väga kurjad mehed ja nii jäigi piiril käimata. Varsti anti ärasõiduvile ja sõit algas. Vaguniuksed pandi väljastpoolt lukku, et me välja lipata ei saaks. Seda vist keegi ei tahtnudki, sest kuhu oleks jäänud siis laager? Meie vagunis sõitis preili, kes oskas ka natuke läti keelt. Sellelt õppisime ära lätikeelse „tere“. Karjusime „labdään“ igale olevusele, keda aga rongilt nägime. Mõnikord hüüdsime seda isegi lehmale.

Ühes Läti jaamas viipasime ühe jaamatöölise oma vaguni akna juurde, ütlesime talle viisakalt „labdään“ ja tahtsime paluda teda tuua meile vett. Kuid meie imestuseks läks lätlane väga vihaseks ja lahkus kirudes

eest raha. Olime hirmsasti pettunud ja vihased. Lätlane aga ei mõtelnudki lahkuda. Me oleks viimaks siiski vist pidanud leivad tema käest ära ostma, kuigi meil neid isegi oli, aga õnneks hakkas rong liikuma ja nii saime oma ebamugavast „toitlustajast“ lahti.

Teises jaamas olime juba targemad, andes ühele lätlasele pudeli ja aimates järele joomisliigutusi. Meie suureks rõõmuks sai lätlane meist aru ja tõi vett. Aga juues leiutasime, et see läti vesi on väga halb. Nüüd siis saime aru, miks lätlased ei saanud meist aru ja miks nad on niisugused naljakad: nad jõid ju halba vett!

Sõit vist väsitab meid, sest me leid-
sime, et see Lätimaa on kole igav.
Aina liiv ja kivid ja rohumaad ja
karjad ja inimesed igal pool, niisama
nagu meilgi. Oleks ometi mõni hir-
mus loom või metslanegi tulnud meie
silma ette. Oleks natukenegi vah-
eldust tulnud. Viimaks ometi jõud-
sime Eestisse. Piiri ääres laulsime
kõva häälega eesti hümn. Seda kuul-
des lõi üks ringihulkuv piirivalvur
meie rõõmuks ruttu käe kõrva juurde
ja võttis valvelseisaku.

Mõisaküla jaamas peatus rong vee-
rand tundi. Teade, et Mõisakülas
müüakse jäätist, pani meil kõigil sü-
damed kipitsema. Olime ettenägeli-

kud, arvates, et kui me kõik läheksi-
me maha, siis ei saaks me enam õi-
geks ajaks tagasi rongile. Kaks tüd-
rikut läksid siis kõigi jaoks jäätist
tooma. Nende tagasitulekut tervitati
valju hõiskega. Sõime jäätist ja kiit-
sime neid, kes olid mõtelnud välja
sellise hea asja nagu jäätis.

Rong hakkas varsti jälle Pärnu
poole tossutama. Teel peatusime veel
nii mitmeski jaamas, kuid olime lii-
ga väsinud, et midagi tähele panna.
Alles Pärnu jõudes tuli jälle veidi
elevust kontidesse. Hüppasime ron-
gilt maha ja algas pikk ning väsitav
vantsimine ööbimiskohale.

Helgi Vijard.

KOOLIELU

MÄRKMEID HUMANITAAR- RINGI TEGEVUSEST.

Möödunud semestri jooksul on Humani-
taarring tegutsenud küllaltki intensiivselt ja
hoogsalt. Tähtsaim kõigist üritustest oli
„Omaloomingulise õhtu“ korraldamine.

„Omaloomingulisele õhtule“ järgnev üri-
tus oli 22. nov. korraldatud hommikupalvus.
Kõneles Felix Pärtelpoeg saatusest. Edasi
toimus Humanitaarringi korraldusel 10. nov.
vaidlusõhtu teemal „Kuidas kasutada oma
vaba aega?“ Koosoleku avas kirjandussekt-
siooni juhataja H. Tari. Koosoleku juha-
tajaks valiti F. Pärtelpoeg ja protokollijaks
H. Kiik. Koosoleku juhataja F. Pärtelpoeg
selgitas lühidalt, missugune ajajärk päevast
moodustab vaba aja. Samuti tõi ta näiteid,
kuidas keegi seda kasutab, ja ütles, et pal-
judele meie seast ei jätku vabast ajast kõi-
kideks vajalikeks toiminguks. Ajanappuse
mõjivateks teguriteks on ebaõige ajajaotus
ja asiolu, et õpilased ning üldse tänapäeva
noored kasutavad väga olulise osa oma va-
bast ajast unistamiseks ja nii öelda „mitte-
midagi-tegemiseks“. Algas sõnavõtt.

Esimestes sõnavõttudes aruteldi, kui palju
õpilasil üldse on vaba aega.

Tuldi arvamusele, et korraliku päeva jao-
tuse juures on vaba aega olemas. Järgmi-
sena võeti üles küsimus, kuidas kasutada
vaba aega õppimisel? Selle kohta võttis
sõna õpet. J. Valgma, seletades, et enne iga
eri õppeaine õppimise alustamist peab pi-
dama vaheaega vähemalt 5—10 min., mis on
tarvilik ainesse süvenemiseks. Ei ole soo-
vitav õppida kahte samalaadset õppeainet
järgimööda. Enne õppimisele asumist on
aga tingimata tarvilik vähemalt tunniajaline
puhkus. Õpet. J. Valgma põhimõtete-
ga ühineti ja asuti uue küsimuse — õpilase töö-
kava koostamise kohta sõna võtma. Leiti
aga, et ideaalset töökava kõigile õpilasele
koostada on võimatu, seda peab iga üksik
õpilane endale eraldi tegema.

Veel tõsteti üles küsimusi, mis olid seos-
es õpilaste töökoormusega üksikutes klassi-
des. Nimetatud asiolu lubati õpetajate poolt
kaalumisele võtta, ja kui võimalik, ka seda
koormust vähendada.

Kuna vaidlused olid juba pikale veninud,
lõpetas F. Pärtelpoeg koosoleku sõnadega, et

kui teeme tööd aktiivselt ja jaotame oma vaba aja otstarbekohaselt, jätkub meil sellest nii õpinguteks, eriharrastusiks ja ka tegevuseks isetegevuspõllul.

Näis siiski, et vaidluskoosolekul kalduti teemast kõrvale ja lõpulik lahendus jäi saavutamata.

Aga kuna Humanit.-ringil on lähemas tulevikus kavatsuses korraldada veelgi umbes samalaadilist vaidlusõhtut, siis loodame, et eeloleval koosolekul leiavad mõõdnud vaidlusõhtul tekkinud küsimused ka oma lahendused.

Peamisteks sõnavõtjateks koosolekul olid: hr. dir. V. Tubin, õpet. pr. Loone, õpet. hr. J. Valgma ja õpilased H. Tari, R. Jurss, F. Pärtelpoeg, A. Simm, A. Joosua, L. Kruusmaa, K. Silla, H. Päre ja M. Pill.

Koosolekust võttis osa 5 õpetajat ja 41 õpilast.

Järgmise üritusena toimus 12. nov. hommikupalvus, kus kõneles M. Annus. Kõne teemaks oli tähendamissõna talentidest.

Kavatsuses on Humanitaarringil korraldada õpilaste iumalateenistus Ülikooli kirikus 17. dets. s. a.

Teise suurema üritusena otsekohe pärast pühi jaanuarikuus korraldatakse segaeeskavaga Hum.-ringi pidu, mille puhaskasu lähiks uue koolimaja sisustuse muretsemiseks.

Jääb soovida, et ringil jätkuks senisel viisil indu ja energiat töötamiseks, et kavatsused mitte ainult paberile ei jääks, vaid et need saaksid teoks.

L. Kruusmaa.

RAHVUSKULTUURILISE RINGI TEGEVUSEST.

5. okt. toimus kooli ruumes Rahvuskultuurilise Ringi juhatusel valimine, kuhu pääsesid järgmised õpilased: Esta Kolmkant (Kk. II kl.) — juhataja, Aino Purkas (Kk. I kl.) — abi, Lydia Vilken (Kk. II kl.) — sekretär, Harry Aljako (Kk. I kl.) — laekur ja Feliks Pärtelpoeg (Kk. II kl.) — vabaliige. Hooldaja-õpetaja on hr. J. Valgma.

Rahvuskultuurilise Ringi tegevuse piiridesse kuulub ka aktuste korraldamine.

Esimene ringi poolt korraldatud hõimuktus toimus 15. okt. Aktuse avas õpil. E. Kolmkant, millele järgnesid ettekanded koorilaulu, klaverimängu ja reklamatsiooni näol. Päevakohase kõnega esines F. Pärtelpoeg.

11. nov. enne tunde toimus aktus Poola Vabariigi 20. aastapäeva puhul. Kõneles R. Jurss.

Läti Vabariigi 20. aastapäeva aktus toimus 18. nov., jällegi enne tunde. Lühikese ülevaate Läti Vabariigi tekkimisest andis E. Kolmkant.

Lydia Vilken.

SPORDIRINGIST.

Spordiringi korraldusel algas oktoobrikuu algul meie koolide meeskondade jõukatsumine. (Kommertsikooli meeskond ja Keskkooli meeskond, s. o. Tartu III Progümn. ja Kaubanduskeskkooli koondus.)

6. okt. mängiti korv- ja võrkpallis. Keskkool mängis väga hästi. Võit — 32 : 14 (korvpallis) ja võrkpallis — 2 : 0 (15 : 11 ja 15 : 10). Eriti head olid F. Kommusaar ja Ed. Nurk.

13. okt. otsustas Kommertsikool Keskkooli võita, aga jälle purunes nende lootus. Võitis Keskkool 36 : 20. Keskkool mängis nõrgendatud koosseisus.

Tartu keskkoolide käsipalli esivõistlustükkis mängis Keskkool 10. okt. „Saksa“ võimlas võrkpallis H. Treffneri Keskkooliga, keda võitis 2 : 0. Mäng oli üldiselt pingerikas, algul olid meie mehed „külmad“ ja treffnerlased juhtisid juba 11 : 5. Siis tuli pööre: punkt-punkti järele püüti treffnerlased kinni ja võit kuulus meile — 16 : 14. Teise game'i võitis meie Keskkool kergelt 15 : 6. Tänu võlgneb meeskond eeskätt Ed. Nurgale. Teised mängisid ka hästi!

Kuid 23. okt. kaotas meie vanem generatsioon, s. o. Kommertsikooli meeskond sama kooli Gümnaasiumile võrkpallis 0 : 2 (5 : 15 ja 0 : 15). Mäng oli üldiselt loid, kuna TTK meeskond ei suutnud avaldada kuigi suurt vastupanu vastase tugevatele servetele.

Samal päeval võitis Keskkool aga Tartu linna I gümnaasiumi. Võit oli suur — 33 : 14 (!). Pole ka ime, sest seekord mängisid parimad — Nurk, Kommusaar, Kivastik, Leisson, Lilleorg. Mäng oli jõuline, kombinatsioonirikas. Punkte tõid: Nurk 11, Kommusaar 11 ja teised vähem.

27. okt. peeti klassidevaheline vältkurniir. Turniirist võttis osa 9 meeskonda. Nendest osutus parimaks Progümn. IV kl. koosseisuga: Ed. Nurk, Sudist, Hold, Värk ja Suur.

3. nov. otsustas Tartu linna I gümnaasium meid võita. Kuid võit oli jällegi meie — 36 : 30 (ilma Nurgata).

Märkida tuleks veel: Kolledž võitis meie Keskkooli ainult 1 punktiga, s. o. 38 : 37. Selles mängus oli eriti hea F. Kommusaar, tulevane Helsingi mees, samuti Nurk ja Leisson.

Arno Killomann.

MUUSIKARINGI PIDU.

Muusikaring tuleb igal aastal toime ise-
seisva peo korraldamisega. See suurüritus
on saanud juba paljude aastate jooksul tra-
ditsiooniks, millest iga aasta kindlalt kinni
peetakse ja mille unustamine ja ärajätmine
oleks tervele ringile kahjuks ja häbiks.

5. nov. s. a. korraldatud pidu õnnestus
üle ootuste hästi, olles isegi osavõtjate arvu
poolest rekordiline, nii et meie kitsaste ruu-
mide tõttu paljudki olid sunnitud tagasi
pöörduma. Loodame kindlalt, et Muusika-
ringi järgmise peo võime korraldada juba
uutes ja ajakohastes ruumides.

Siinjuures avaldan sügavat tänu kõi-
gile tegelasile ja korraldajaile, kes kaasa ai-
tasid peo heaks kordaminekuks. Eriti tä-
nu hr. O. Eomois'ile tema lahke ja vajaliku
abi eest!

Endel Ainla.

NOORTE KOTKASTE TEGEVUSEST.

22. aprillist 1935. a. alates tegutseb Kom-
mertsikooli, Kaubandus- ja Ärinduskeskkooli
ning III Progümnaasiumi juures Noorte Kot-
kaste rühm. Rühma nimeks on Kommerts-
kooli (XI) rühm.

Rühm on oma tegevuse algpäevist peale
seadnud eesmärgiks: mees meeste ridades.
Tubli poiss jõuab oma hariliku koolitöö kõr-
val teha ka noorkotka tööd, ilma et kooli-
töö selle all kannataks.

Rühma astuda soovijate arv on alati ol-
nud suur, nii et rühma staap on pidanud
üksikasjalikult kaaluma enne rühma vastu-
võtmist iga poisi võimeid koolis ja väljas-
pool kooli. Seni on rühm pidanud leppima
peaasjalikult sisemise tööga rühmas, kuna
Maleva üldistest üritustest vormi puudumisel
on paljudel juhtudel tulnud loobuda.

Käesoleval aastal on rühmal laialdased
tegevuskavatsused. Rühma ja salga koon-
dustel valmistatakse ette noorkotkalikke
järgukatseid. Uue üritusena on salga tege-
vusraamatu valmistamine, missugune valmis-
tatakse valgest paberist, mis asetatud ilus-
tatud puukaante vahele. Ka on rühma tege-
vuskavas suusamatkade ja välimängude
korraldamine Tartu lähimas ümbruskonnas.
Laialdased ettevalmistused on käimas ka ke-
vadel toimuvate laskevõistluste jaoks.

Praegu töötab rühmas 22 poissi kotkas
Seitami juhtimisel. Kõik teguvõimsad poisid
võivad astuda rühma ja näidata oma vöi-
meid noorkotkaliku tegevuse alal.

A. Tannia.

RISTSÕNAMÕISTATUS

RISTSÕNAMÕISTATUS NR. 1.

(Koostanud Ants Helbe.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14				15								
16		17		18	19							
20	21		22	23					23a	24		
25		26	27			28		29	30	31	32	
33		34			35	36		37				38
39	40	41		42		43				44		
	45			46		47	48	49		50		
51			52	53				54				
55						56						

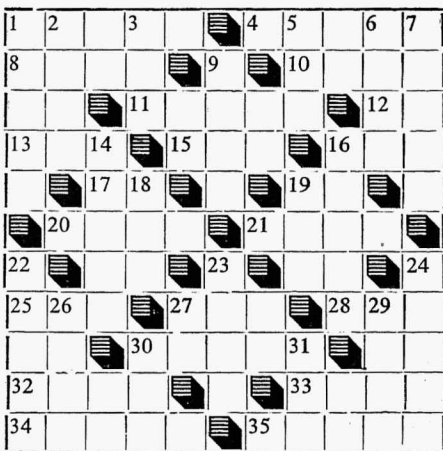
Põikread: 1) Teater provintsis. 7) Ve-
resoon. 11) J. Aho teos. 14) Eesti kunstnik.
15) Surematu juut... 16) Sina. 17) Eesti
rakenduskunstnik. 19) Kino Tartus. 20) Järv
Aafrikas. 22) Naisenimi. 24) Jõgi Lätis.
25) Läti Telegraafi-Agentuur. 26) Osa sajan-
dist. 28) Eraklus. 33) Sudermanni teos.

35) Niimoodi. 37) Z. Krasinski teos, y = i.
39) Taaveti lauluraamat. 42) Kuulus viiult-
meister. 44) Silmipimestav. 45) Linn Poolas.
47) Tehakse malemängul. 50) Tema — saksa
keeles. 51) Naisenimi. 52) Rahvus Euroo-
pas. 54) Jõgi Prantsusmaal. 55) Mäng.
56) Linn Venemaal.

Püstread: 1) Lõbus päev talvel. 2) Nukrus, kurvastus. 3) Naatriumi keemiline märk. 4) Spordiselts Tallinnas. 5) Mitte vana. 6) Tagasitulek. 7) Eesti riigimees ja kirjanik. 8) Kiireim sprinter. 9) Eesti jääpallimängija. 10) 10 ingl. keeles. 12) Ese. 13) Kalatoit. 18) Küsimus. 21) Jõgi Lätis. 23) Järv Aafrikas. 23a) Tegelane ühest Mark Twaini teosest. 24) Visnapuu teos. 27) Mitte linn. 28) Tänav Tartus. 29) Kuulub sõduri varustuse hulka. 30) „Tema“ saksa keeles. 31) Endine mõõt. 32) „Nemad“ saksa keeles. 34) Eesti kirjanik. 36) Lääge. 38) Eesti koorijuhte. 40) Eesti luuletaja. 41) Kinonäitleja. 43) Vait, vaikne. 46) Doonau harujõgi. 48) Venepärane naisenimi. 49) Mäng.

RISTSÕNAMÕISTATUS NR. 2.

(Koostanud Georg Sander.)

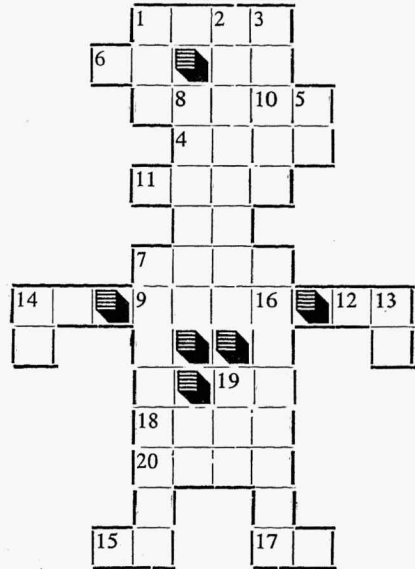
Põikread: 1. Tuntud pliitsifirma. 4. Mäed Euroopas. 8. Eesti kirjanik. 10. Elanik L.-Aafrikas. 11. Tööstusalevik Eestis. 13. Asi. 15. Kõrts (ingl. keel.). 16. Üks vanemaid. 17. 2 sarnast tähte. 19. On (ingl. keel.). 20. Trep'i osa. 21. Naisenimi. 25. Avar. 27. Maapinna-mõõt. 28. Abiellu. 30. Usuline traditsioon. 32. O. Lutsu teos. 33. Asesõna. 34. Vanem (saks. keel.). 35. Elukutse, amet.

Püstread: 1. Palavik (ingl. keel.). 2. Poinimi. 3. Taimede levimisviis. 5. Va-

jab hädasolija. 6. Tuba. 7. Kallis. 9. L Tolstoi teose peategel. eesnimi. 14. Riik Euroopas. 16. Tööstuslinn Saksamaal. 18. Poinimi. 19. See, mida naised ihaldavad. 22. Nägus (kääänd.). 23. Nõuab selgitust. 24. Veereb silmast. 26. Linna vaeseim osa. 27. Jõgi Lätis. 29. Naisenimi. 31. Eesti Telegraafi-Agentuur (lühend.).

RISTSÕNAMÕISTATUS NR. 3.

(Koostanud Heldur Koppel.)

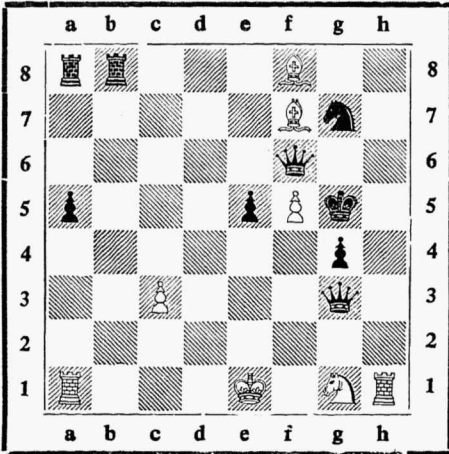
Alla: 1. Avar. 2. Õpilane IV kb. klassis. 3. Mehe hüüdnimi. 5. „See“ inglise keeles. 7. II kb. kl. poisi hüüdnimi. 8. „Vaim“ inglise keeles. 13. Mitte „ja“. 14. Parim 1500 m jooksja Rootsis. 16. Poolsaar Aasia ja Aafrika vahel. 19. Jooksev vesi.

Paremale: 1. Meie kooli õpetaja nimi. 4. Veekindel nõu. 6. Noot. 7. Ma. 9. Mägi Sitsiilia saarel. 10. Noot. 11. Linn Peruus. 12. Kuulus jaapani teivashüppaja. 14. „Ei“ inglise keeles. 15. „Kuna“ inglise keeles. 17. Koerahäälitsus. 18. Elamu. 20. Oleviku 3-mas pööre sõnast „elama“.

MALE

Ülesanne nr. 1.

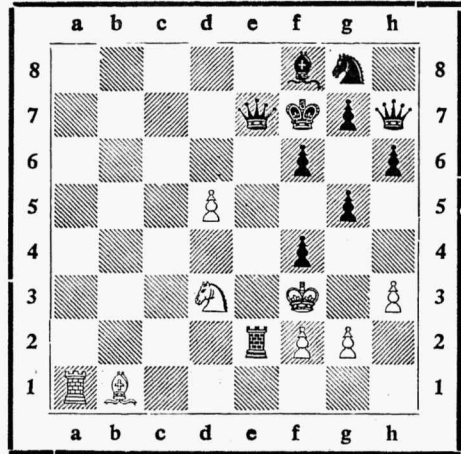
E. Mikkel.

Valge algab ja võidab kolme käiguga.

Ülesanne nr. 2.

E. Mikkel.

Algaja võidab.

Rõõmsaid jõule ja head uut aastat

soovib „Iloli“.

Ilmus 16. detsembril 1938.

Vastutav peatoimetaja: L. Vihalem. Keeleline korrektor: J. Valgma. Kunstiline nõuandja: V. Sisask. Majandusjuht: E. Moss. Talitusjuht: K. Väärsi. Tegevtoimetaja: E. Kera. Toimetus: E. Mikkel (sekretär), L. Kruusmaa, E. Vasemägi, A. Kõdar, L. Pehk, A. Killomann. Talitus: A. Miitel, V. Lepik.

FOTO-ATELJEE
LUI KRIISA

TÄHE 41, TARTU
KONETR. 9-90

LH

ED. UUSEN'i

RÕIVASTUSÄRI

VALMISTAB TELLIJASKONNA KUI KA OMA RÕIVAST DAAMIDE JA HÄRRADE MITMESUGUSEID RÕIVASTUSTÖID, SÕJAVÄE VORME JA SPORDIÜLIKONDI.

VÕIDU 12.

TELEF. 11-70.

Kõiksuguseid
MUUSIKARIISTU,
KEELI, OSI JA
TARBEID

ERITI MANDOLIINIDE
ORKESTRILE SOODSAM
OSTUKOHT

ED. UUEDEL'i

MUUSIKARIISTADE
ÄRI

Tartus, Raekoja 4.

KONSTANTIN JAIK
KIRJUTUSMATERJALI- JA
RAAMATUKAUPLUS

TARTUS,
ALEKSANDRI 7.

MOE-, PUDU- JA
PESUÄRI

A. SUUR

TÄHE 83. TEL. 11-27.
TARTUS.

MÜTSI- JA KARUSNAHAKAUPLUS

R. JAKOBSON

TARTUS, UUETURU T. 8.

MITMEKORDNE VAL-
LIK MAITSEKAIK VÄ-
LISMAA KAABUSID JA
IGASUGUSEID TEISI
MÜTSE.

ERITI SOOVITAME:
UUSI KESKKOOLI,
PÖLLUTÖÖKOOLI JA
KODUMAJANDUS-
KOOLI VORMIMÜTSE

MÕODUKAD HINNAD

MEISTERFOTOGRAAF

JAAN EHAPALU

Tartus, Aleksandri 10,
telefon 9-77.

Moodsaim kunstvalgus-
tus-ateljee.

Päevavalgus-ateljees gru-
pid kuni 60 inimeseni.

Kvaliteet-töö.

VALMISRÕIVASTE- JA
TELLIMISTE-ÄRI

GUSTAV MARK

TARTUS,
ALEKSANDRI 9

SUURES VALIKUS
NAISTE- JA MEESTE-
RAHVASTE
VALMISRÕIVAID

TÖÖ KORRALIK!
HINNAD ODAVAD!

KES SOOVIB ÕIGET
JÕULURÕÖMU TUN-
DA, SEE TELLIB TOR-
DID JA OSTAB PIPAR-
KOOGID

ED. ANTSOV'i

PAGARI- JA KON-
DIITRIÄRIST

TARTUS, RÜÜTLI 12
TELEFON 10-48.

Hind 40 senti.